

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Poslovni sekretar
Modul: Spletno poslovanje

**PREGLED ZEMLJIŠČA IN BLOKADA KOT
OBLIKI DELA POSEBNE POLICIJSKE
ENOTE**

Kandidat: Andželko Lučič

Mentorica: mag. Milena Matić Klanjšček, univ. dipl. prav., univ. dipl. polit.
Lektorica: Ana Peklenik, prof. slov.

Kranj, september 2013

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Mileni Matić Klanjšček za veliko mero potrpežljivosti in razumevanja.

Hvala poveljniku PPE PU LJ in komandirju 2. oddelka PPE PU LJ za iskrene in izčrpne odgovore pri intervjuju.

Zahvaljujem se tudi lektorici Ani Peklenik ki je mojo diplomsko nalogo jezikovno in slovnično pregledala.

Na koncu bi se posebno rad zahvalil svoji družini, ki me je spodbujala, opogumljala in mi ne nazadnje tudi omogočila izdelavo te diplomske naloge.

IZJAVA

»Študent Andželko Lučić izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom Milene Matić Klajnšček.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

Posebna policijska enota je specifična enota. To je enota na sklic, kar v praksi pomeni, da se ob pojavu varnostnega problema skliče večje število policistov, ki nato pod poveljem delujejo usklajeno in celovito. Delovanje te enote se je najbolje videlo ob množičnih demonstracijah ob koncu leta 2012. Vendar ta enota opravlja tudi druge naloge, ki velikokrat ostanejo neopažene s strani javnosti in medijev. Tu govorimo predvsem o pregledu zemljišča in blokadah. Treba pa je poudariti, da takih primerov uporabe v zadnjih letih ni veliko oziroma obstajajo le v vadbenih pogojih. Problem je predvsem v dejstvu, da enota ni profesionalna, ampak deluje na sklic, zaradi česar bi bilo treba razmisliti o ustanovitvi profesionalne enote po vzoru nekaterih evropskih držav. Rezultat ustanovitve take enote bi bil pogostejša uporaba Posebne policijske enote.

KLJUČNE BESEDE

- Policija
- Posebna policijska enota
- Blokada
- Pregled zemljišča

ABSTRACT

Specialized police unit is a specific unit. This is a on call unit which in practice means that when the safety problem occurs, a large number of police officers is called upon and then they have to operate under united command as a complete unit. Operation of this unit was best seen at the mass demonstrations at the end of 2012. However, this unit also performs other tasks that often remain unnoticed by the public and the media. Here I'm talking mainly about the search campaigns and blockades. It must be stressed out that such use, in the last few years exists mainly in the training conditions. The problem lies in the fact that the unit is not professional but it works on call principle. That is why this unit should be a professional unit, following the example of some European countries, which would result in more usage of this unit.

KEYWORDS

- Police
- Specialized Police Unit
- Blockade
- Search campaign

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	BLOKADA IN PREGLED ZEMLJIŠČA	1
1.2	CILJI NALOGE	1
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE	2
1.4	METODE DELA	2
1.5	STRUKTURA	2
2	POLICIJA KOT ORGAN V SESTAVI MINISTRSTVA ZA NOTRANJE ZADEVE	3
2.1	NALOGE POLICIJE	3
2.2	GENERALNA POLICIJSKA UPRAVA	5
2.2.1	NALOGE GENERALNE POLICIJSKE UPRAVE	5
2.3	UPRAVA UNIFORMIRANE POLICIJE	7
2.3.1	SEKTOR SPLOŠNE POLICIJE	8
2.3.2	SEKTOR PROMETNE POLICIJE	9
2.3.3	SEKTOR MEJNE POLICIJE	10
2.3.4	CENTER ZA TUJCE	11
2.4	ODDELEK ZA JAVNI RED IN MIR	11
2.4.1	POSEBNA POLICIJSKA ENOTA	12
2.5	POLICIJSKA UPRAVA IN NJENE NALOGE	13
2.5.1	POLICIJSKA UPRAVA LJUBLJANA	15
3	NALOGE POSEBNE POLICIJSKE ENOTE	17
4	PREGLED ZEMLJIŠČA	18
4.1	PРАВNA PODLAGA	19
4.2	DELITEV ZEMLJIŠČA PRI PREGLEDU	21
4.3	DELITEV ENOTE PRI PREGLEDU IN NALOGE POSAMEZNIH DELOV	23
4.4	DELO ENOTE PRI PREGLEDU	24
4.4.1	RAZPOREJANJE NA IZHODIŠČNO ČRTO	25
4.4.2	NAČINI PREGLEDA ZEMLJIŠČA	29
4.4.3	NAPAKE PRI PREGLEDU ZEMLJIŠČA	32
4.4.4	NAČINI IZVEDBE PREGLEDA	32
4.5	PREGLED ZEMLJIŠČA PRI ISKANJU POGREŠANE OSEBE	36
5	BLOKADA	37
5.1	PРАВNA PODLAGA	38
5.1.1	USTAVA RS	38
5.1.2	ZAKON O NALOGAH IN POOBLASTILIH POLICIJE	39
5.1.3	ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU	39
5.1.4	ZAKON O PRAVILIH CESTNEGA PROMETA	40
5.1.5	ZAKON O OBRAMBI	40
5.1.6	ZAKON O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI ..	40
5.1.7	ZAKON O GASILSTVU	40
5.1.8	ZAKON O NALEZLJIVIH BOLEZNIH	41
5.2	OBLIKE BLOKAD	41
5.2.1	POPOLNA BLOKADA	41
5.2.2	SELEKTIVNA BLOKADA	42
5.2.3	BLOKADA Z USMERJENIMI SMERMI POBEGA ALI DOSTOPA	42
5.3	DELO POSEBNE POLICIJSKE ENOTE PRI BLOKADI	43
5.3.1	UGOTAVLJANJE IDENTITETE	44
5.3.2	VARNOSTNI PREGLED	44

5.3.3	PREGLED OSEBE.....	45
5.4	SESTAVA BLOKADE.....	46
5.5	DELO ENOTE V POGOJIH SLABE VIDLJIVOSTI	47
6	ZAKLJUČEK	48
	VIRI IN LITERATURA	50
	KAZALO SLIK	51
	KRATICE	51
	PRILOGA: INTERVJU S POVELJNIKOM PPE PU LJ IN KOMANDIRJEM 2. ODDELKA PPE PU LJ	52

1 UVOD

1.1 BLOKADA IN PREGLED ZEMLJIŠČA

Blokada in pregled zemljišča sta le dve izmed mnogih nalog Policije kot celote in Posebne policijske enote (v nadaljevanju besedila PPE) kot enega izmed sestavnih organizacijskih delov slovenske policije. Obe obliki dela, predvsem blokada, sta v zadnjih letih v porastu, saj se je z odprtostjo evropskih meja odprla pot mednarodnemu kriminalu in ne mine teden, ne da bi mediji poročali o raznih ropih in tatvinah. To se odraža predvsem v območjih blizu slovensko-italijanske meje. Obenem pa je trenutno gospodarsko stanje, osebne težave ali skrivanje po storitvi hujšega kaznivega dejanja marsikoga privedlo na roba obupa in probleme rešuje z begom iz domačega okolja. Za slednje se odloči vedno več mladoletnikov, ki svoje težave v šoli ali družbeno nesprejemljivost rešujejo na tak način. Spletni portal Planet Siol v svojem članku navaja (http://www.siol.net/novice/slovenija/2012/04/pogresani_pomembni_se_tako_nepomembni_podatki.aspx), da je slovenska policija v letu 2011 iskala 78 mladoletnikov, v letu 2010 81, v letu 2009 71, medtem ko je v letu 2008 opravila 107 iskanj mladoletnih oseb.

Blokada in pregled zemljišča sta najbolj pogosti obliki dela, ki ju policija dejansko tudi uporablja. Poudariti je treba, da ima slovenska policija za tovrstne naloge namenjeni dve enoti, Specialno enoto (v nadaljevanju besedila SE), ki je specializirana za prijetje storilcev hujših kaznivih dejanj, in PPE, ki ima širši spekter nalog in znanj.

Težava se pojavi pri načinu delovanja oziroma aktiviranja teh enot. V diplomski nalogi je posebna pozornost namenjena PPE-ju, katerega pripadnik sem tudi sam, saj ta enota deluje na sklic in je za njeno sestavo potreben čas. Pripadniki te enote ter tudi vodstvo enote, kar je bilo potrjeno tudi v intervjuju, navedenem na koncu diplomske naloge, menimo, da je treba to enoto profesionalizirati, kar bi pomenilo večjo uporabo te enote pri tovrstnih nalogah.

1.2 CILJI NALOGE

V diplomski nalogi želimo predstaviti blokado in pregled zemljišča kot dve izmed oblik dela PPE. Kot cilj diplomske naloge smo si zadali predstavitev zakonske podlage, ki je izjemno pomembna, saj lahko v določenih pogojih policija poseže globoko v posameznikove pravice, predstavitev cilja in namena te oblike dela, predstavitev načinov izvedbe ter obrazložitev dejstva, zakaj se ta enota ne uporablja pogosteje.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Predpostavki, ki jih upoštevamo pri pisanju diplomske naloge, sta:

- pregled zemljišča ali blokada je uspešna, če poveljuje ena oseba ali manjši operativni štab in je prisotna maksimalna odgovornost vseh udeležencev,
- pri pregledu zemljišča je ena izmed ključnih napak nepravilna linija pregleda, kjer deli terena ostanejo nepregledani.

Sprva nismo pričakovali nikakršnih omejitev pri pisanju diplomske naloge, saj je večina uporabljenega gradiva javno dostopna. Vendar pa se je omejitev pojavila pri uporabi taktičnih priročnikov, kar je tudi razumljivo, saj bi se lahko nehote razkrila taktika delovanja PPE. Prav tako ni bilo možno pridobiti nikakršnih analiz dosedanjih izvedenih blokad ali pregledov zemljišč, saj bi s tem lahko razkrili pomanjkljivosti ali napake pri izvajanju teh nalog. Zato je taktični prikaz delovanja opisan bolj na široko in ne razkriva podrobnosti delovanja.

1.4 METODE DELA

Pri izdelavi diplomske naloge sta bili uporabljeni opisna metoda za teoretični del diplomske naloge, kjer so bili kot vir uporabljeni različni zakoni ter priročniki in usmeritve, ter metoda intervjuvanja za praktični del diplomske naloge, saj je bil opravljen intervju s poveljnikom PPE Policijske uprave Ljubljana (v nadaljevanju besedila PU LJ) ter komandirjem 2. oddelka PPE PU LJ, pri čemer smo upoštevali željo po anonimnosti.

1.5 STRUKTURA

Diplomska naloga je vsebinsko sestavljena iz treh delov:

- predstavitev Policije, njen organizacijski ustroj, predstavitev nalog Policije kot celote ter predstavitev nalog njenih sestavnih organizacijskih delov,
- predstavitev pregleda zemljišča, kjer je predstavitev narejena na teoretični osnovi zaradi prej omenjenih omejitev ter
- predstavitev blokade, ki pa je prav tako kot pregled zemljišča, narejena na teoretični osnovi zaradi prej omenjenih omejitev.

2 POLICIJA KOT ORGAN V SESTAVI MINISTRSTVA ZA NOTRANJE ZADEVE

Kot je zapisano na spletni strani Slovenske policije (<http://www.policija.si/index.php/o-policiji/naloge-in-cilji>), je policija prehodila pot od popolnega centraliziranega vodenja v jugoslovanski federaciji do popolne osamosvojitve leta 1991. Sprejeti so bili nova ustava in številni novi zakoni, ki segajo na področje državne uprave, predvsem pa varstva človekovih pravic. Spremenila se je organizacijska zgradba, pa tudi ime. Iz milice se je leta 1992 preimenovala v policijo.

Slovenska policija je postala moderna in po evropskih merilih oblikovana policijska organizacija, ki je sposobna učinkovito odgovoriti na izzive sodobnega življenja in zagotoviti visoko stopnjo varnosti. Z Zakonom o policiji, ki je začel veljati 18. julija 1998, je slovenska policija postala organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve.

Z Zakonom o organiziranosti in delu v policiji (2013) oziroma s 3. členom tega zakona Ministrstvo za notranje zadeve:

- določa razvojne, organizacijske, kadrovske in druge temeljne usmeritve za delo Policije;
- izvaja strokovne naloge na področju upravljanja kadrovskih, finančno-računovodskih in logistično-podpornih virov za policijo;
- izvaja strokovne naloge ravnanja s stvarnim premoženjem policije, upravljanja dokumentarnega gradiva policije in izvaja posamične strokovne naloge na področju drugih splošnih zadev policije;
- usmerja in nadzoruje izvajanje nalog in pooblastil policije;
- v postopku obravnave pritožb posameznikov na delo policistov oziroma policistk opravlja naloge, določene v zakonu, ki ureja naloge in pooblastila policije;
- predlaga, usmerja in koordinira določene naloge mednarodnega sodelovanja policije in
- opravlja druge naloge v skladu z zakonom.

2.1 NALOGE POLICIJE

V skladu s 3. členom Zakona o policiji (2006) je opravljala naslednje naloge:

- varovala življenje, osebno varnost in premoženje ljudi,
- preprečevala, odkrivala in preiskovala kazniva dejanja in prekrške, odkrivala in prijemala storilce kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih oseb ter jih izročala pristojnim organom; zbirala dokaze in raziskovala okoliščine, ki so bile pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,

- vzdrževala javni red,
- nadzorovala in urejala promet na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so bile dane v javno uporabo za javni promet,
- varovala državno mejo in opravljala mejno kontrolo,
- opravljala naloge, ki so bile določene v predpisih o tujcih,
- varovala določene osebe, organe, objekte in okoliše,
- varovala določena delovna mesta in tajnost podatkov državnih organov, če z zakonom ni bilo drugače določeno,
- izvajala naloge, določene v Zakonu o policiji in drugih zakonih in podzakonskih predpisih.

Ker pa se je slovenska policija zavezala, da bo ostala sodobna policija, primerljiva predvsem z ostalimi evropskimi policijami, je prišel čas, ko je bilo treba nadgraditi obstoječi Zakon o policiji. Tako je v letu 2013 stopil v veljavo sodoben, evropsko primerljiv in pregleden postopkovni zakon, ki sistematično in celovito določa policijske naloge, splošna in posebna policijska pooblastila in prisilna sredstva ter postopek reševanja pritožb zoper policijo. Ta zakon se imenuje Zakon o nalogah in pooblastilih policije.

V skladu s 4. členom Zakona o nalogah in pooblastilih policije (2013) so naloge policije naslednje:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, pomembnih za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdrževanje javnega reda,
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet,
- nadzor državne meje,
- naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev,
- varovanje določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, in če z zakonom ni drugače določeno, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov,
- naloge ob naravnih in drugih nesrečah,
- druge naloge, določene v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije in drugih predpisih v skladu z zakonom.

Policijo vodi generalni direktor, ki vodi tudi delo generalne policijske uprave.

2.2 GENERALNA POLICIJSKA UPRAVA

Policija je pristojna za opravljanje številnih nalog, ki izhajajo iz Zakona o nalogah in pooblastilih policije in so obenem temeljno poslanstvo policije. V sodelovanju s posamezniki in skupnostmi policija opravlja zgoraj navedene naloge.

Svoje naloge opravlja na treh ravneh: državni, regionalni in lokalni. Organizacijsko jo zato sestavljajo: Generalna policijska uprava (v nadaljevanju besedila GPU), policijske uprave (v nadaljevanju besedila PU) in policijske postaje (v nadaljevanju besedila PP).

Notranje organizacijske enote GPU strateško usmerjajo, načrtujejo, organizirajo in nadzorujejo področje dela za celotno policijo, v skladu s 4. členom Zakona o nalogah in pooblastilih policije (2013) opravljajo naloge policije, spremljajo, proučujejo in pripravljajo analize, poročila in druge skladne predloge za odločanje ter pripravljajo zakonske in podzakonske predpise s področja policijskega dela.

GPU se deli na naslednje notranje organizacijske enote:

- Službo generalnega direktorja policije;
- Upravo uniformirane policije;
- Upravo kriminalistične policije:
 - Nacionalni preiskovalni urad;
- Nacionalni forenzični laboratorij;
- Upravo za policijske specialnosti, ki nadalje deli na:
 - Center za varovanje in zaščito,
 - Specialno enoto,
 - Operativno-komunikacijski center,
 - Letalsko policijsko enoto;
- Policijsko akademijo;
- Urad za informatiko in telekomunikacije.

2.2.1 NALOGE GENERALNE POLICIJSKE UPRAVE

Naloge GPU so določene v 18. členu Zakona o organiziranosti in delu v policiji (2013):

- spremlja, analizira in ocenjuje varnostne razmere v državi, pripravlja strateške načrte o organiziranosti in delu v policiji, ugotavlja stanje na področju izvrševanja policijskih nalog, zagotavlja strokovno in tehnično pomoč enotam policije, nadzoruje delo policijskih enot, skrbi za izpopolnjevanje organiziranosti sistema in metod dela, uvajanje novih metod dela in kakovost policijskih storitev, za zakonito izvrševanje predpisov s področja dela policije ter izvaja ukrepe za učinkovito delovanje policije;

- usmerja in usklajuje delo policijskih uprav na področju zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, nadzora državne meje in izravnalnih ukrepov, nalog, določenih v predpisih o tujcih, javnega reda in miru v primerih, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju ali ko naloge presegajo kadrovske, strokovne, materialne in organizacijske možnosti policijskih uprav, in izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah nadzora državne meje in tujcev;
- izvaja določene naloge na področju zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, nadzora državne meje in izravnalnih ukrepov, preventive in nalog, določenih v predpisih o tujcih ter javnem redu in miru;
- vodi in izvaja določene naloge varovanja oseb, objektov, prostorov, okolišev, delovnih mest in tajnih podatkov ter opravlja določene naloge na področju varovanja in zaščite kritične infrastrukture;
- izvaja forenzična in laboratorijska raziskovanja in opravlja forenzične preiskave ter podaja poročila o preiskavi ter izvedenske izvide in mnenja;
- skrbi za izvajanje mednarodnih sporazumov s področja nalog policije;
- sodeluje s policijami tujih držav, z mednarodnimi in drugimi organizacijami ter z uradi, agencijami, organi in delovnimi telesi Evropske unije s področja dela policije ter opravlja naloge v sodelovanju z njimi skladno s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi s področja dela policije;
- izvaja naloge policije ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi ter vojnem in izrednem stanju;
- zbira, obdeluje, posreduje in hrani podatke s področja dela policije ter načrtuje, upravlja in razvija informacijski in telekomunikacijski sistem policije;
- sodeluje pri pripravi kadrovskega načrta policije in predlaga njegove spremembe in dopolnitve;
- skrbi za informiranje pristojnih državnih organov in javnosti o delu policije, o aktualnih varnostnih vprašanjih in varnostnih razmerah;
- izvaja izobraževanje, izpopolnjevanje, usposabljanje in raziskovalno dejavnost po tem zakonu ter sodeluje pri načrtovanju in organiziranju drugih oblik izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja;
- sodeluje pri pripravi, načrtovanju in spremembi finančnih načrtov, načrtov pridobivanja stvarnega premoženja in razpolaganja z njim, načrtov nabav, investicij, investicijskega in rednega vzdrževanja nepremičnin policije;
- sodeluje pri pripravi sistemizacije, standardizacije in tipizacije materialnih tehničnih sredstev in opreme policije ter poslovnih in drugih prostorov in njihove opreme;

- izvaja, usmerja in načrtuje notranje varnostne postopke ter izvaja druge ukrepe, potrebne za notranjo varnost policije;
- opravlja akreditirane in neakreditirane kontrole merilnikov, daje strokovna pojasnila s tega področja in izvaja naloge, ki so potrebne za zagotavljanje tehnične brezhibnosti indikatorskih merilnikov;
- opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona.

2.3 UPRAVA UNIFORMIRANE POLICIJE

Na državni ravni za usklajeno, strokovno, učinkovito in zakonito delo uniformirane policije skrbi Uprava uniformirane policije.

Njene naloge so:

- načrtovanje, organiziranje, strokovno usmerjanje in nadzorovanje dela notranjih organizacijskih enot,
- neposredno usklajevanje in vodenje zahtevnih nalog uniformirane policije,
- sodelovanje pri pripravi predpisov z delovnega področja policije,
- skrb za izvajanje predpisov z delovnega področja uniformirane policije in obveznosti iz mednarodnih predpisov,
- sodelovanje s tujimi organi in organizacijami na delovnem področju uniformirane policije,
- skrb za strokovnost in ustreznost informacij z delovnega področja uniformirane policije, ki jih generalna policijska uprava ali ministrstvo za notranje zadeve posreduje državnim organom in javnosti,
- opravljanje nalog prekrškovnega organa v skladu s predpisi,
- opravljanje drugih nalog, ki jih določajo zakoni in drugi predpisi.

Zaradi lažjega načrtovanja, organiziranja ter strokovnega usmerjanja in nadzorovanja pa se Uprava uniformirane policije deli še na naslednje notranje organizacijske enote:

- Sektor splošne policije (ki se notranje deli še na oddelek za javni red in mir, oddelek za splošno varnost in oddelek za varnostno načrtovanje),
- Sektor prometne policije, katerega sestavni del je tudi Specializirana enota za nadzor prometa,
- Sektor mejne policije (ki se notranje deli na oddelek za državno mejo, oddelek za nedovoljene migracije in tujce ter na oddelek za izravnalne ukrepe) in na
- Center za tujce.

2.3.1 SEKTOR SPLOŠNE POLICIJE

Sektor je pristojen za področje javnega reda in miru ter varovanja življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi. Tako organizira, spremlja, nadzoruje in po potrebi usklajuje delo operativnih enot ter jim zagotavlja strokovno pomoč pri vzdrževanju javnega reda in miru; izvajanju predpisov o orožju in eksplozivih, javnem zbiranju iz združevanju ljudi, prijavljanju in odjavljanju bivališča, izvajanju predpisov o zasebnem varovanju in detektivski dejavnosti. Analizira in ocenjuje policijsko delo na področju splošne varnosti ljudi in premoženja, in sicer na letališčih, v pristaniščih in na kopališčih, morju in notranjih vodah, v gorah in na smučiščih ter na železnici. Opravlja naloge, povezane s samomori, nenadnimi smrtmi, delovnimi nesrečami, utopitvami, iskalnimi akcijami, naravnimi in drugimi nesrečami, požari ter naloge za varstvo okolja in varnost jedrskih objektov.

Poleg navedenega sektor vodi, usposablja, spremlja in ocenjuje uspešnost dela PPE. Usklajuje delo pri uporabi službenih konj v policiji ter skrbi za usposabljanje policistov konjenikov in policistov vodnikov službenih psov.

Na svojem delovnem področju pripravlja ali sodeluje pri pripravljanju predpisov in strokovnih navodil, načrtovanju ukrepov ter pri izpopolnjevanju taktike in metod policijskega dela. Pri delu sodeluje z drugimi državnimi organi, tujimi varnostnimi organi in institucijami in mednarodnimi organizacijami. Sektor sodeluje tudi pri obdelavi podatkov in pripravi računalniških aplikacij ter pri posredovanju podatkov z navedenih delovnih področij javnosti.

Zaradi lažjega načrtovanja, organiziranja ter strokovnega usmerjanja in nadzоровanja pa se sektor splošne policije deli še na oddelek za javni red in mir, oddelek za splošno varnost ter na oddelek za varnostno načrtovanje.

Oddelek za javni red in mir bo podrobneje predstavljen v kasnejšem poglavju.

Oddelek za splošno varnost opravlja naloge na področjih:

- varstva okolja,
- zasebno-varnostnih storitev,
- jedrske varnosti,
- orožja in eksplozivnih snovi,
- dela policije v večletnih skupnostih,
- asistenc,
- dela na črno,
- uporabe službenih živali.

Oddelek za varnostno načrtovanje opravlja naloge na področjih:

- delovanja ob naravnih nesrečah in ekoloških katastrofah,

- delovanja ob krizi, izrednem stanju in vojni,
- delovanja pomožne policije,
- sodeluje z ministrstvom za notranje zadeve na področjih usklajenega delovanja policije s silami za zaščito in reševanje ter vojaškimi in civilnimi strukturami; sodeluje z ministrstvom za notranje zadeve na področju kriznega upravljanja in kritične infrastrukture.

2.3.2 SEKTOR PROMETNE POLICIJE

Sektor prometne policije opravlja naloge na področjih:

- varnosti cestnega prometa,
- izdaje soglasij v zvezi z gradnjami in rekonstrukcijami cest in cestnih objektov,
- izdaje mnenj, soglasij in dovoljenj za prevoze nevarnih snovi in izrednih prevozov tovora,
- izdaje dovoljenj za vožnjo vozil med omejitvijo prometa na cestah,
- potrjevanja načrtov zavarovanj in izdaj soglasij za mobilne zapore ob športnih prireditvah na cestah, ki potekajo na območju več policijskih uprav.

Osnovni delovni področji sektorja sta varnost cestnega prometa in urejanje prometa. Tako spremlja in analizira varnostne razmere na slovenskih cestah, usmerja in po potrebi usklajuje delo enot za nadzor prometa, preiskovanje prometnih nesreč, preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj in prekrškov, ki ogrožajo varnost cestnega prometa, opravlja nadzor in enotam zagotavlja strokovno pomoč.

Sektor spremlja in ocenjuje tudi učinkovitost ter sodeluje pri izpopolnjevanju taktike in metod policijskega dela na tem področju, posreduje mnenja in izdaja soglasja v zvezi z gradnjami in rekonstrukcijami cest in cestnih objektov ter mnenja, soglasja in dovoljenja za prevoze in izredne prevoze ter za zapore ob večjih prireditvah na cesti. Tudi ta sektor pri delu za varnost prometa sodeluje z drugimi slovenskimi in tujimi organi in organizacijami ter pripravlja predpise in navodila s tega delovnega področja, sodeluje pri pripravi informacij za javnost ter pri obdelavi in zbiranju računalniških podatkov.

Specializirana enota za nadzor prometa kot notranja enota tega sektorja pa tudi neposredno opravlja posebej načrtovane poostrene nadzore prometa, nadzore z video-tehničnimi napravami, nadzore tovornih vozil in avtobusov, po potrebi spremlja izredne prevoze in prevoze nevarnega blaga ter sodeluje pri izvedbi prireditev na cesti. Enota opravlja naloge neposrednega nadzora cestnega prometa, ki zahtevajo posebno izurjenost, usposobljenost in opremljenost izvajalcev na območju Republike Slovenije.

2.3.3 SEKTOR MEJNE POLICIJE

Sektor opravlja naloge na področju varnosti državne meje ter nedovoljenih migracij in tujcev. Tako načrtuje, organizira in nadzoruje naloge enot pri nadzoru nad prehajanjem državne meje, varovanju državne meje, preiskovanju kaznivih dejanj in prekrškov na državni meji ter mejnih incidentov, pri preprečevanju nedovoljenih migracij in v zvezi z zakonodajo o tujcih. Na drugi stopnji odloča v zvezi s prehajanjem čez državno mejo ter usmerja in usklajuje delo centra za tujce.

Na tem delovnem področju podrobno spremlja in ocenjuje varnostne razmere ter učinkovitost policijskega dela, sodeluje pri pripravi zakonodaje in navodil ter izpopolnjevanju taktike in metod dela, pri obdelavi računalniških podatkov in njihovem posredovanju javnosti. Skrbi tudi za izvajanje obveznosti iz mednarodnih sporazumov, v zadnjih letih še posebno pozornost posveča izpolnjevanju schengenskih standardov za varovanje državne meje. Poleg mednarodnega sodelovanja pa sodeluje tudi z drugimi državnimi organi in organizacijami.

Podobno kot sektor splošne se sektor mejne policije deli na oddelek za državno mejo, oddelek za nedovoljene migracije in tujce ter na oddelek za izravnalne ukrepe.

Oddelek za državno mejo opravlja naloge na področjih:

- nadzora državne meje,
- delovanja policije na morju in letališčih,
- izdajanja vizumov na mejnih prehodih,
- izdajanja soglasij za načrtovanje, izvajanje in gradnjo infrastrukture na mejnih prehodih.

Posebno vlogo znotraj oddelka za državno mejo opravlja specializirana enota za nadzor državne meje. Ta enota opravlja naloge neposrednega nadzora državne meje na zunanji meji Evropske unije in izravnalne ukrepe na notranjih schengenskih mejah, ki zahtevajo posebno izurjenost, usposobljenost in opremljenost izvajalcev na območju Republike Slovenije. Enota opravlja:

- poostrene nadzore na zunanji državni meji, na obmejnem območju in v notranjosti države,
- preprečuje, odkriva in preiskuje čezmejno kriminaliteto, ilegalne migracije, tihotapstvo mamil, orožja, streliva, ukradena vozila ter uporabo neveljavnih in ukradenih listin,
- nadzoruje državne meje z optoelektronskimi sistemi in preglede prevoznih sredstev z elektronskimi in fiberoptičnimi napravami,
- naloge v centru za policijsko sodelovanje Vrata–Megvarje in centru za sodelovanje varnostnih organov Dolga vas,
- naloge prekrškovnega organa.

Oddelek za nedovoljene migracije in tujce opravlja naloge na področju nedovoljenih migracij in tujcev.

Oddelek za izravnalne ukrepe opravlja naloge na področjih izravnalnih ukrepov in kontaktnih tokov z agencijo Frontex.

2.3.4 CENTER ZA TUJCE

Center za tujce opravlja naslednje naloge:

- sprejema in skrbi za nastanitev tujcev, ugotavlja njihovo identiteto ter skrbi za evidenco nastanitev,
- odloča o dovolitvi zadrževanja na območju Republike Slovenije,
- odloča o načinu vračanja in o milejših ukrepih pri nastanitvi,
- pridobiva dokumente za tujce ter organizira vračanje,
- zagotavlja prehrano ter zdravstveno in socialno oskrbo,
- zagotavlja hišni red in ukrepa ob kaznivih dejanjih in kršitvah hišnega reda,
- skrbi za ustrezno zakonsko določeno finančno-materialno poslovanje z zvezi s tujci,
- izvaja strožji policijski nadzor,
- neposredno spremlja in prevaža tujce,
- izvaja sanitarno-dezinfekcijske postopke,
- izvaja delo z mladoletnimi tujci v skladu s Konvencijo o otrokovih pravicah,
- izdaja dovolilnice in odreja ukrepe tujcem v objektu,
- nadzoruje zdravstveno in sanitarno stanje v objektu,
- zagotavlja prehrano tujcem, oblačila, higienske pripomočke in posteljnino,
- varuje objekt, tujce in zaposlene,
- pripravlja in izvaja projekte za črpanje sredstev iz skladov EU ter
- opravlja naloge prekrškovnega organa.

Pri izvajanju nalog sodeluje z zdravstvenimi inštitucijami, inštitutom za varovanje zdravja, sanitarnim inšpektoratom, nevladnimi organizacijami, drugimi organi in organizacijami ter s tujimi veleposlaništvii, tujimi varnostnimi organi in mednarodnimi ustanovami.

2.4 ODDELEK ZA JAVNI RED IN MIR

Oddelek za javni red in mir, kot je bilo že prej omenjeno, spada kot eden izmed treh sestavnih delov Sektorja splošne policije pod Upravo uniformirane policije. Med opis pristojnosti tega oddelka naštejmo naloge na področjih:

- prijavno-odjavne službe in osebnih stanj državljanov,
- javnih shodov in prireditev ter drugih zbiranj,
- najdenih stvari,

- javnega reda in miru,
- nasilja v družini,
- delovanja posebne policijske enote.

Oddelek za javni red in mir med ostalim tudi vodi in usklajuje delovanje Posebne policijske enote neposredno takrat, kadar je sklicanih več posebnih policijskih enot različnih policijskih uprav.

2.4.1 POSEBNA POLICIJSKA ENOTA

PPE je bila ustanovljena na podlagi 13. člena Zakona o policiji (1998) za občasno opravljanje določenih nalog ali za izvedbo posamezne naloge policije.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013) v 29. členu pravi, da za občasno opravljanje določenih nalog policije lahko generalni direktor policije ustanovi posebno policijsko enoto in določi njeno organiziranost, način delovanja, način izbire pripadnikov, naloge in uporabo posebne policijske enote ter materialno-tehnično opremljenost enote.

V nasprotju z večino evropskih držav, kjer naloge vzdrževanja in vzpostavljanja javnega reda opravljajo enote, ki jim je to osnovna in primarna naloga, slovenska Posebna policijska enota deluje na sklic. To pomeni, da so policisti, ki sicer opravljajo naloge na policijskih postajah, posebej sklicani takrat, kadar je za učinkovito, hitro in uspešno izvedbo nalog potrebno usklajeno delovanje večjega števila policistov.

Vsako leto se enote policistov PPE iz posameznih policijskih uprav udeležijo preizkusa usposobljenosti, kjer se pokažejo strokovno znanje in sposobnosti policistov posebne policijske enote. Preizkus zajema prikaz zbornih postopkov, kjer je poseben poudarek na postopkih v zvezi s kršitvami javnega reda in miru, preizkus fizičnih zmožnosti v kombinaciji z zbornimi postopki, streljanje pod fizično obremenitvijo ter zaključno taktično vajo, kjer se uporabi večina znanj in veščin pripadnikov Posebne policijske enote.

Preizkus je izjemno zahteven, saj morajo v nekaterih disciplinah policisti nastopati v popolni opremi policistov PPE (neprebojni jopič, čelada, ščitniki) ter v vseh vremenskih pogojih.

Slika 1: Posebna policijska enota
(Vir: www.slovenskenovice.si, 2013)

2.5 POLICIJSKA UPRAVA IN NJENE NALOGE

PU je organizacijska enota policije, ustanovljena na določenem območju države. Republika Slovenija je razdeljena na 8 policijskih uprav, ki na regijski ravni skrbijo za varnost in premoženje ljudi, in sicer:

- PU Celje,
- PU Koper,
- PU Kranj,
- PU Ljubljana,
- PU Maribor,
- PU Murska Sobota,
- PU Nova Gorica in
- PU Novo mesto.

Vodijo jih direktorji, ki jih imenuje in razrešuje minister za notranje zadeve na predlog generalnega direktorja policije.

Organizacijsko se PU delijo na naslednje notranje enote:

- Služba direktorja policijske uprave, ki se deli na tri oddelke:
 - Oddelek za organizacijo in kadrovske zadeve,
 - Oddelek za notranje preiskave in
 - Oddelek za notranje preiskave in nadzor;
- Sektor uniformirane policije, ki se deli na tri oddelke:

- Oddelek za splošne policijske naloge:
 - Enota vodnikov službenih psov,
- Oddelek za cestni promet in
- Oddelek za državno mejo in tujce;
- Sektor kriminalistične policije, ki se deli na sedem oddelkov:
 - Oddelek za splošno kriminaliteto:
 - Skupina za premoženjsko kriminaliteto,
 - Skupina za krvne in seksualne delikte,
 - Skupina za mladoletniško kriminaliteto,
 - Skupina za tiralice in nadzor;
 - Oddelek za gospodarsko kriminaliteto:
 - Skupina za kriminaliteto javnega sektorja,
 - Skupina za poslovno kriminaliteto,
 - Skupina za finančno kriminaliteto,
 - Skupina za korupcijo,
 - Skupina za zatajitve finančnih obveznosti;
 - Oddelek za organizirano kriminaliteto:
 - Skupina za prepovedane droge,
 - Skupina za ekstremno nasilje,
 - Skupina za kriminalne združbe;
 - Mobilni kriminalistični oddelek;
 - Oddelek za kriminalistično tehniko:
 - Skupina za daktiloskopijo in identifikacije,
 - Skupina za materialne sledi;
 - Oddelek za računalniško preiskovanje;
 - Oddelek za kriminalistično obveščevalno dejavnost;
- Operativno-komunikacijski center, ki se deli na:
 - Oddelek za operativo,
 - Oddelek za varnost;
- Služba za operativno podporo, ki se deli na tri oddelke:
 - Oddelek za informatiko in telekomunikacije,
 - Oddelek za finančne zadeve in
 - Oddelek za materialno-tehnične zadeve.

Naloge PU, kot jih določa 25. člen Zakona o organiziranosti in delu v policiji (2013), so:

- usklajuje in usmerja delo območnih policijskih postaj, jim daje strokovna pojasnila, izvaja nadzor nad njihovim delom ter jim zagotavlja strokovno pomoč;
- odkriva in preiskuje določena kazniva dejanja, odkriva in prijema storilce takih dejanj in jih izroča pristojnim organom;

- zagotavlja izvajanje določenih nalog s področja javnega reda, ko je potrebno usklajeno delovanje na območju uprave ali ko gre za hujše kršitve javnega reda;
- zagotavlja izvajanje določenih nalog s področja varnosti prometa, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju uprave;
- opravlja določene naloge s področja varovanja določenih oseb, prostorov in objektov;
- izvaja nadzor državne meje in izravnalne ukrepe;
- izvaja postopke s tujci;
- izvaja določene naloge na področju varnosti prometa, javnega reda ter preventive;
- sodeluje z varnostnimi organi na obmejnih območjih sosednjih držav;
- izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah prehajanja oseb čez državno mejo in dovolitve zadrževanja tujcev;
- opravlja določene naloge s področja delovanja policije ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi, v vojnem in izrednem stanju;
- izvaja določene naloge vzdrževanja informacijskega in telekomunikacijskega sistema policije;
- opravlja določene naloge s področja upravljanja kadrovskega virov, vključno s posamičnimi nalogami strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja;
- opravlja določene naloge finančnih in materialnih zadev, rednega in v intervencijskih primerih investicijskega vzdrževanja objektov in materialnih tehničnih sredstev;
- izvaja, usmerja, načrtuje in sodeluje pri notranjevarnostnih postopkih ter izvaja druge ukrepe, potrebne za notranjo varnost enot policijske uprave;
- skrbi za izpopolnjevanje sistema in metod dela, uvajanje novih metod dela in inovacijskih rešitev pri izvajanju nalog policije ter izbrane rešitve posreduje generalni policijski upravi in
- opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona.

2.5.1 POLICIJSKA UPRAVA LJUBLJANA

Ena izmed nalog PU je tudi zagotavljanje izvajanja nalog s področja javnega reda, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju PU ali ko gre za hujše kršitve javnega reda. Ker je slednje tudi razlog za ustanovitev in delovanje PPE, v nalogi predstavljamo PU LJ. Ne le da sem tudi sam zaposlen v PU LJ, ampak ima ta uprava poleg mariborske policijske uprave tudi najštevilčnejšo zasedbo PPE, in sicer 162 pripadnikov.

Slika 2: Stavba PU LJ

(Vir: www.policija.si, 2013)

Kot je zapisano na spletni strani slovenske policije (<http://www.policija.si/index.php/policijske-uprave/pu-ljubljana/obmoje-uprave>), območje PU LJ z Ljubljano kot prestolnico Republike Slovenije meri 4.290 kvadratnih kilometrov in predstavlja 21 % celotnega ozemlja Republike Slovenije. Območje je teritorialno razdeljeno na 1509 naselij, ki so upravno organizirana v 38 občin, od katerih ima samo Ljubljana status mestne občine. Območje lahko razdelimo tudi s pomočjo upravnih enot Ljubljana, Cerknica, Domžale, Grosuplje, Kamnik, Kočevje, Litija, Logatec, Ribnica, Vrhnika, Hrastnik, Trbovlje in Zagorje.

Na območju uprave živi 616.231 prebivalcev. Značilnost je velika dnevna migracija prebivalstva, še posebej na območju mesta Ljubljane.

Geografski položaj PU LJ, za katerega so značilne pomembne srednjeevropske prometne poti, pomembno vpliva na obseg in obliko kriminalitete ter prekrškov. Upoštevajoč vse razsežnosti varnostnih razmer zagotavljanja varnosti na tako obsežnem in raznolikem območju ni preprosta naloga zaradi vsakodnevnih gospodarskih, kulturnih, znanstvenih in diplomatskih dejavnosti, ki potekajo v večini primerov v Ljubljani. Zaradi tega se od zaposlenih v Policijski upravi Ljubljana zahteva raznoliko in strokovno delo za zagotavljanje varnosti državljanov in njihovega premoženja.

3 NALOGE POSEBNE POLICIJSKE ENOTE

Kot je bilo že omenjeno, v skladu s 4. členom Zakona o nalogah in pooblastilih policije (2013) ta opravlja naslednje naloge:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdrževanje javnega reda,
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet,
- nadzor državne meje,
- naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev,
- varovanje določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, in če z zakonom ni drugače določeno, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov,
- naloge ob naravnih in drugih nesrečah,
- druge naloge, določene v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije ter drugih predpisih v skladu z zakonom.

Dogodki, zaradi katerih so sklicani pripadniki PPE, pa so povezani predvsem s hujšimi kaznivimi dejanji in množičnimi kršitvami javnega reda in miru, večjimi naravnimi in ekološkimi nesrečami, iskanjem pogrešanih oseb in drugimi zahtevnimi varnostnimi nalogami.

Za opravljanje nalog policije v visokogorju je znotraj PPE organizirana tudi Gorska enota. Sestavljajo jo policisti s posameznih policijskih postaj. Njeni pripadniki so večinoma tudi člani Gorske reševalne službe Slovenije. V gorah tako iščejo pogrešane, pomagajo ponesrečencem, preiskujejo kazniva dejanja, svetujejo obiskovalcem gora in jih opozarjajo na ustrezno opremljenost.

4 PREGLED ZEMLJIŠČA

V priročniku Taktika delovanja Posebne policijske enote (2009) je navedeno, da je pregled zemljišča organiziran in sistematičen pregled določenega območja, ki je lahko delni ali popolni.

Pregled zemljišča se izvaja za:

- sledenje, odkritje, prijetje iskane osebe ali storilca kaznivega dejanja,
- iskanje izgubljene – pogrešane osebe,
- iskanje sledov in predmetov,
- iskanje in odkrivanje terorističnih skupin.

Pregled zemljišča zaradi odkrivanja, prijete ali onesposobitve iskane osebe začnemo izvajati, ko imamo podatke, da se ta oseba nahaja na določenem območju.

Pred začetkom pregleda zemljišča vedno najprej blokiramo določeno območje (krožni razpored okoli določenega prostora na zemljišču), razen če iščemo sledi ali predmete. Pregled zemljišča je treba opraviti tako, da so preiskana vsa mesta in območja, za katera obstaja sum, da se tam nahaja iskana oseba ali predmet.

Za uspešen pregled zemljišča je potrebno naslednje:

- pri pregledu zemljišča mora poveljevati ena oseba ali operativna skupina, ne glede na to, kdo sodeluje pri pregledu,
- vsem sodelujočim pri pregledu mora biti naloga popolnoma jasna,
- potrebni so maksimalna zavest, trud in odgovornost vseh, še posebej ko pregled poteka v težavnih razmerah (zemljišče, vreme),
- na voljo mora biti dovolj časa,
- načrt pregleda mora biti popoln, da ni praznih prostorov med udeleženci in enotami ter
- blokada mora biti pravočasno izvedena (za iskanje oseb).

Pregled se praviloma začne in konča podnevi, ponoči in ob slabši vidljivosti se ne izvaja (izvaja se le blokada določenega območja), razen izjemoma zaradi iskanja pogrešanih oseb, vendar mora biti območje blokirano.

4.1 PRAVNA PODLAGA

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013) v 4. členu našteva naslednje naloge policije:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdrževanje javnega reda,
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet,
- nadzor državne meje,
- naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev,
- varovanje določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, in če z zakonom ni drugače določeno, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov,
- naloge ob naravnih in drugih nesrečah,
- druge naloge, določene v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije in drugih predpisih v skladu z zakonom.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013) v 33. členu našteva policijska pooblastila in določa, da lahko policisti pri opravljanju nalog:

- zbirajo obvestila,
- vabijo,
- opozarjajo,
- ukazujejo,
- ugotavljajo identiteto oseb in izvajajo identifikacijski postopek,
- iščejo osebe,
- izvajajo prikrito evidentiranje in namensko kontrolo,
- izvajajo prepoznavo oseb po fotografijah,
- izdelujejo fotorobote,
- izvajajo poligrafski postopek,
- postavljajo cestne zapore z blokadnimi točkami,
- uporabljajo tuja prevozna sredstva, sredstva za zveze ali druga sredstva,
- opravljajo varnostne preglede,
- opravljajo preglede oseb,
- vstopajo v tuja stanovanja in v druge prostore,
- zasegajo predmete,
- opravljajo protiteroristične preglede,

- začasno omejujejo gibanje oseb,
- privajajo osebe,
- prepovedujejo približevanje določeni osebi, kraju ali območju,
- prepovedujejo udeležbo na športnih prireditvah,
- prekinejo potovanje,
- pridržijo osebe,
- uporabljajo prisilna sredstva,
- varnostno preverjajo osebe,
- izvajajo akreditacijski postopek,
- izvajajo policijska pooblastila na vodah,
- zbirajo in obdelujejo podatke ter
- izvajajo druga policijska pooblastila, določena v zakonih.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013) v 55. členu podrobno opredeljuje protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij. Na podlagi tega člena lahko policisti:

- za zagotavljanje varnosti varovanih oseb, varovanih objektov in njihovih okolišev ali tajnih podatkov ali če je glede na okoliščine mogoče pričakovati, da bo določen prostor, objekt, naprava, prevozno sredstvo, območje ali promet ogrožen s posebno nevarnimi sredstvi ali napravami ali je do tega že prišlo, smejo policisti opraviti protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav, prevoznih sredstev in območij;
- to policijsko pooblastilo smejo policisti opraviti v tujem stanovanju in drugih prostorih le, če so hkrati izpolnjeni pogoji iz 53. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije. Ta člen določa, kdaj lahko policisti vstopijo v tuje stanovanje in druge prostore brez odredbe sodišča. Ti pogoji so:
 - če imetnik stanovanja to dovoli,
 - če kdo kliče na pomoč,
 - če je to potrebno za preprečitev samomora,
 - če se preverjajo okoliščine, ki kažejo na smrt določene osebe v tem prostoru ali
 - v drugih primerih, če je to nujno za zavarovanje ljudi ali premoženja;
- pri protiterorističnem pregledu smejo policisti prostor, objekt, območje ali prevozno sredstvo izprazniti, prepovedati dostop do njih ter jih neposredno ali s tehničnimi sredstvi pregledati. V teh primerih smejo policisti opraviti tudi varnostni pregled;
- pregled opravljajo policisti z iskanjem, identificiranjem, proučevanjem, onesposabljanjem in odstranjevanjem naprav, sredstev ter snovi. Protiteroristični pregled lahko obsega tudi protibombni, kemijsko-bakteriološko-radiološki in protiprisluškovalni pregled;

- če lastnik, imetnik ali druga pristojna oseba noče ali ne more sodelovati, policisti izvedejo protiteroristični pregled tudi brez njenega sodelovanja ali brez njene navzočnosti;
- v primerih in na območjih iz prvega odstavka tega člena smejo policisti za nujno potreben čas tudi motiti radiofrekvenčni spekter.

Zakon o kazenskem postopku (2012) v 1. in 2. odstavku 148. člena nalaga policiji naslednje naloge:

- če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, mora policija ukreniti potrebno, da se izsledi storilec kaznivega dejanja, da se storilec ali udeleženec ne skrije ali ne pobegne, da se odkrijejo in zavarujejo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, ki utegnejo biti dokaz, in se zberejo vsa obvestila, ki bi utegnila biti koristna za uspešno izvedbo kazenskega postopka;
- da bi izvršila naloge iz prejšnjega odstavka, sme policija zahtevati potrebna obvestila od oseb; opraviti potreben pregled prevoznih sredstev, potnikov in prtljage; za nujno potreben čas omejiti gibanje na določenem prostoru; ukreniti, kar je potrebno, v zvezi z ugotavljanjem istovetnosti oseb in predmetov; razpisati iskanje osebe in stvari, ki se iščejo; v navzočnosti odgovorne osebe opraviti pregled določenih objektov in prostorov podjetij ter drugih pravnih oseb, pregledati določeno njihovo dokumentacijo ter ukreniti in storiti drugo, kar je potrebno.

4.2 DELITEV ZEMLJIŠČA PRI PREGLEDU

Pregled zemljišča se praviloma izvaja sočasno na celem območju. Vendar pa glede na velikost območja, ki se mora pregledati, konfiguracijo, poraščenost terena, naseljenost, cilj iskanja in število policistov to ni vedno možno.

Če je območje veliko in ni dovolj policistov, ga lahko razdelimo na sektorje in pregledujemo vsak sektor posebej. Takšen način je najpogostejši pri odkrivanju predmetov in žrtev kaznivih dejanj. Če se tak način uporablja pri odkrivanju iskanih oseb, je treba obvezno zavarovati sektorje, ki še niso bili pregledani.

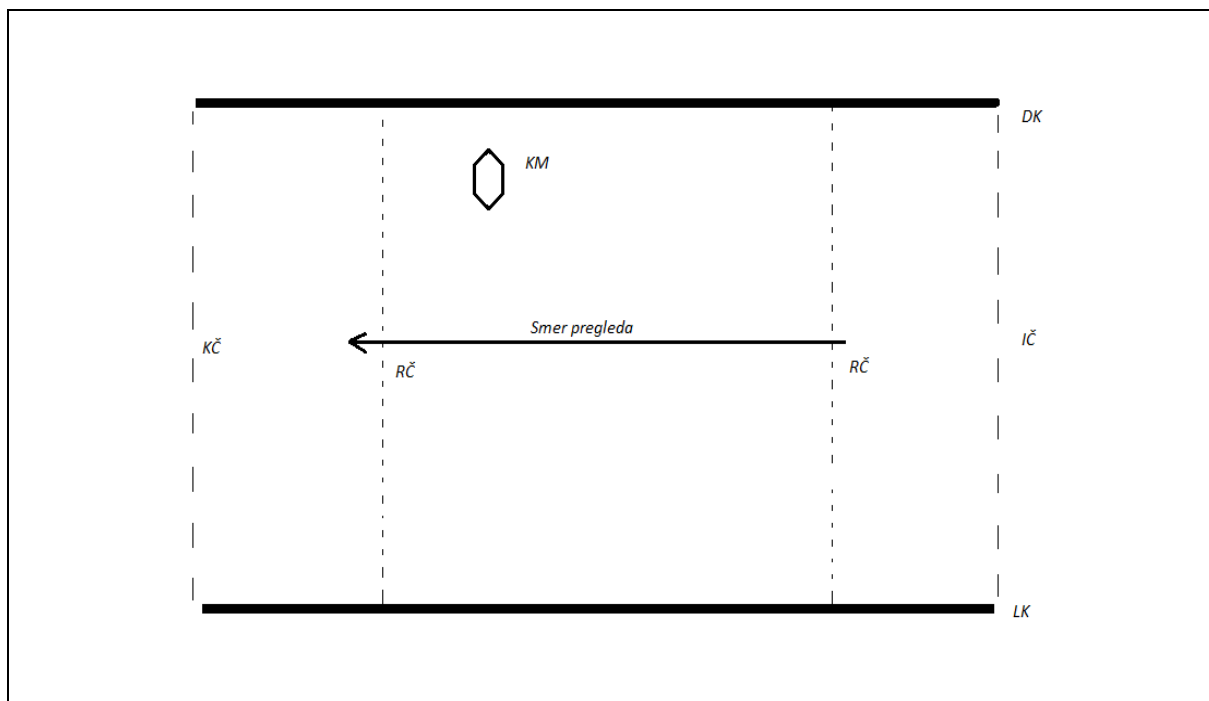
Območje ali sektor, ki ga pregledujemo, omejujejo:

- izhodiščna črta (IČ),
- levo in desno krilo (LK, DK),
- končna črta (KČ).

Poleg tega na območju oziroma sektorju pregleda določimo še:

- regulativno črto (RČ),
- mesto odrejanja nalog,

- kritična mesta (KM),
- smer pregleda (SP).

Slika 3: Delitev območja pregleda

(Vir: Taktika delovanja Posebne policijske enote, 2009)

Mesto odrejanja naloge je mesto v bližini izhodiščne linije, kjer starešina določi naloge skupinam, posameznikom in posebnim skupinam. Na tem mestu se enota razporedi tako, da na signal za začetek pregleda vsi s čim manjšimi razmiki zavzamejo svoja mesta. Mesto mora biti določeno tako, da je (posebno v izrednih razmerah):

- dobro vidno območje pregleda,
- prikrito,
- omogočen prikrit dostop.

Smer pregleda je smer, v kateri enota opravlja pregled zemljišča.

Izhodiščna črta je črta, s katere začne enota pregledovati zemljišče. Določi se tam, kjer je bila po zbranih obvestilih in ocenjenih razmerah iskana oseba nazadnje opažena, kjer so najdeni sledovi, predmeti itd. V izrednih razmerah (odkrivanje oboroženih, nevarnih oseb ali skupin) se izhodiščna linija določi na mestu, ki po zaraščenosti in konfiguraciji zemljišča omogoča prikrit dostop ter dobro varovanje in uporabo zaklonov.

Levo in desno krilo je meja, znotraj katere se izvaja pregled zemljišča. Določi se lahko z objekti na zemljišču (orientirji), z azimutom, po karti ali z napravo GPS. Dolžnost levo- in desnokrlnega (pri pregledu zemljišča manjšega obsega) je, da se stalno drži določene smeri. Če se ne more določiti konkretna smer na celotni relaciji, se ta lahko dopolni med pregledom. Levo- in desnokrlni je lahko posamezni policist ali skupina policistov (pri pregledu zemljišč večjega obsega). Če se območje pregleda razdeli na sektorje, levo- in desnokrlni na zemljišču označita pot, po kateri sta se gibala (trak, zastavice).

4.3 DELITEV ENOTE PRI PREGLEDU IN NALOGE POSAMEZNIH DELOV

Pri pregledu zemljišča enoto sestavljajo:

- vodja pregleda,
- glavnina enote,
- levo in desno krilo,
- skupina za zavarovanje že pregledanih delov zemljišča,
- posebne skupine ali posamezniki (vodnik službenega psa, alpinisti, jamarji, potapljači, helikopter, ostrostrelec),
- rezerva.

Vodja pregleda je starešina, ki vodi enoto pri pregledu zemljišča. Na osnovi zbranih obvestil in podatkov oceni situacijo, odloča, določi naloge vsem policistom v enoti. Pri pregledu vodi in usklajuje delo posameznih delov.

Glavnina enote je najmočnejši del, ki obsega do dve tretjini enote. Glavnina enote je neposredno aktivirana pri pregledu zemljišča. Njena naloga je, da odkriva sledi ali predmete, odkrije in vzpostavi stik z iskano osebo ali skupino, jo prime ali onesposobi.

Levo ali desno krilo je lahko posameznik ali skupina. Njihova naloga je, da sodelujejo v preiskavi zemljišča in vzdržujejo smer pregleda na levem in desnem krilu, s čimer celotni enoti omogočajo, da obdrži pravilno smer gibanja in pravilno razdaljo med policisti. Če krila svoje naloge ne opravljajo dobro, se lahko poveča ali zmanjša širina pregleda, zato se lahko pojavijo vmesni prostori oziroma nepregledani deli zemljišča ali pa se zmanjša razdalja med policisti (zgostitev).

Skupina za zavarovanje že pregledanih delov zemljišča mora zavarovati (blokirati) zemljišče, ki ga je glavnina enote sicer že pregledala, vendar so se ji iskane osebe lahko izognile.

Posebne skupine ali posamezniki se formirajo iz enote ali se ji posebej priključijo. Lahko so aktivirani za izvajanje različnih nalog: sledenje, zavarovanje, identificiranje,

onesposobitev. Lahko se aktivirajo tudi za pregled določenih ovir (voda, skalovje, jame), s tem da je ta objekt – območje pregleda – predhodno že blokirano. Posebna skupina je lahko sestavni delo glavnine enote, rezerve ali pri vodji pregleda kot samostojni element.

Rezerva je načeloma tretjina enote, ki se aktivira pri pregledu zemljišča. Nahaja se na delu pregledovanega zemljišča, kjer je njena uporaba najverjetnejša. Lahko je mirujoča ali gibljiva. Njene naloge so:

- zamenjava izčrpanih posameznikov ali delov strelske vrste iz glavnine enote,
- pokrivanje vmesnih prostorov, ki so pri pregledu nastali med enoto,
- aktivno delovanje proti posamezniku ali skupini na delu zemljišča, ki ga je glavnina enote že pregledala, v sodelovanju z deli enote za zavarovanje,
- blokada posameznih ovir ali kritičnih mest, ki jih pregledujejo posebne skupine ali posamezniki,
- aktivno sodelovanje pri onesposabljanju oseb po odkritju in blokiranju.

4.4 DELO ENOTE PRI PREGLEDU

Po pridobitvi določenih podatkov in obvestil o iskani osebi ali posamezniku se enota pripelje na območje, ki je predvideno za pregled zemljišča. Za hitrejši in podrobnejši pregled lahko enota k sodelovanju povabi osebe, ki dobro poznajo območje (lovce, gozdarje, gorske vodnike, oskrbnike planinskih domov).

Pri pregledu zemljišča mora vsak posameznik vedeti, da:

- se pregled zemljišča opravlja prikrito, s čim manj šuma, tiho in oprezno,
- mora med gibanjem stalno opazovati stran od sebe in ne proti sebi; poleg vsega je potrebno še pozorno poslušanje,
- se »maskiranje« prilagodi značilnostim zemljišča in letnemu času,
- se mora objekt na zemljišču predhodno opazovati in potem začeti s pregledom. Pri približevanju objektu je nujna uporaba ovir in zaklonov, posebej če je grožnja strelnega orožja realna,
- je med gibanjem potrebno opazovati levo in desno stran zemljišča, še posebej mesta, ki so primerna za skrivališče, ker se je tako možno izogniti presenečenju in obenem nuditi pomoč sosednjemu policistu pri pregledu,
- pravilna (dogovorjena) smer gibanja zagotavlja kakovostno izvedbo pregleda,
- je zaostajanje ali prehitevanje pri pregledu zemljišča lahko nevarno za policista ter lahko ogrozi hitro in kvalitetno izvedbo naloge,
- če območje ni dovolj pregledno (ovire, kritična mesta, nevarna mesta), pregled lahko opravimo izmenično, tako da en policist pregleduje, medtem ko drugi opazuje in skrbi za varno opravljanje pregleda prvega policista,

- je pri uporabi strelnega orožja potrebna velika natančnost zaradi lastne varnosti in varnosti drugih.

Po prihodu na območje pregleda se enota neposredno pripravi na izvedbo naloge. To vključuje maskiranje, pregled in polnjenje orožja, pripravo osebne opreme, seznanitev z nalogo, varovanje in skrb za lastno varnost.

4.4.1 RAZPOREJANJE NA IZHODIŠČNO ČRTO

Enota do izhodiščne črte pride prikrito, med prihodom opazuje območje, kjer bo potekal pregled, in je pripravljena na izvedbo naloge. Razvrščanje enote na izhodiščno črto je eden izmed kritičnih trenutkov pregleda, saj je enota najbolj skoncentrirana, vidljiva in kot taka tudi najbolj ranljiva. Zaradi slabe postavitve policistov na izhodiščni črti lahko kasneje nastanejo večji ali manjši nepregledani deli zemljišča. Zato mora vsak policist ali skupina zavzeti točno določen položaj.

Zaradi čim boljše prilagoditve zemljišču in razmeram obstaja več načinov prihoda na izhodiščno črto. Načini razporejanja na izhodiščno črto so:

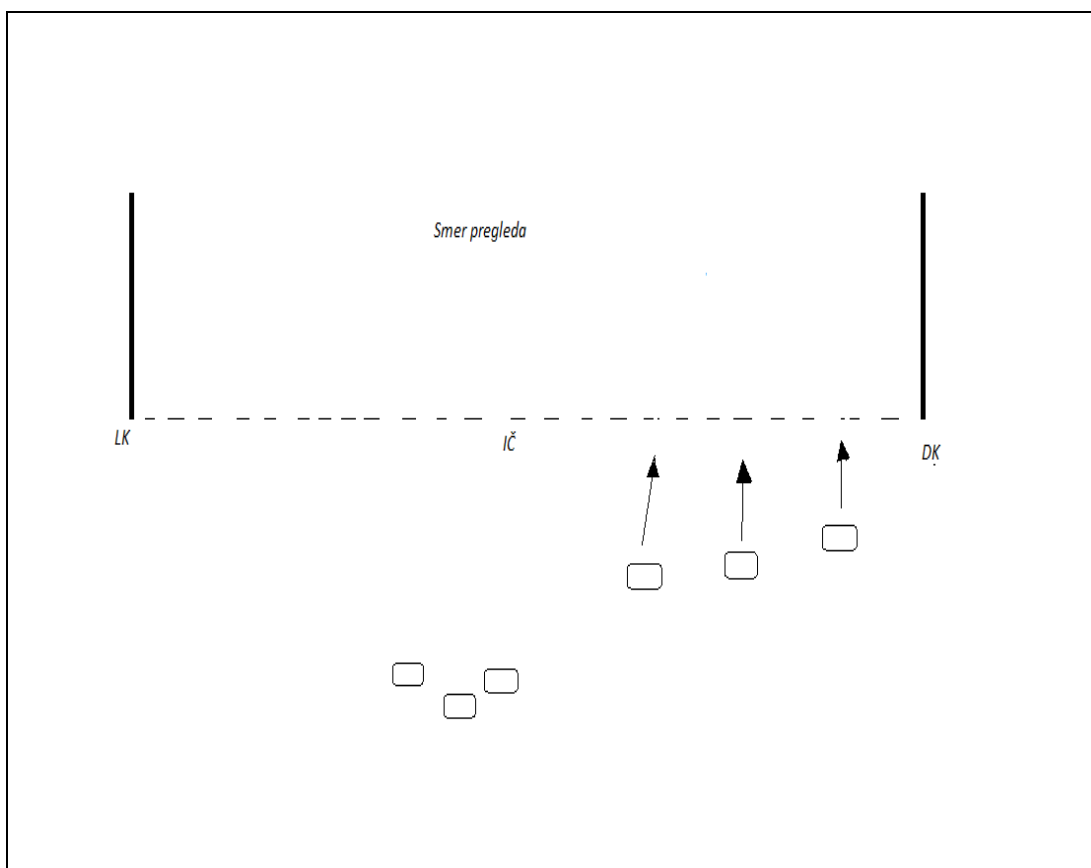
- v strelski vrsti,
- posamezno (z leve ali desne),
- po skupinah,
- celotna strelska vrsta,
- v kolonah (z leve ali desne),
- kombinirano.

PRIHOD NA IZHODIŠČNO ČRTO V STRELSKI VRSTI

Strelska vrsta je »frontalni« način gibanja na izhodiščno črto. Policisti se gibljejo v vrsti, na medsebojni razdalji, ki je odvisna od naloge, dogodka, zemljišča in iskane osebe. Ta postavitvev omogoča dobro medsebojno varovanje, pomanjkljivost pa je slaba preglednost, težji nadzor nad enoto ter slaba bočna zaščita.

POSAMEZEN PRIHOD NA IZHODIŠČNO ČRTO

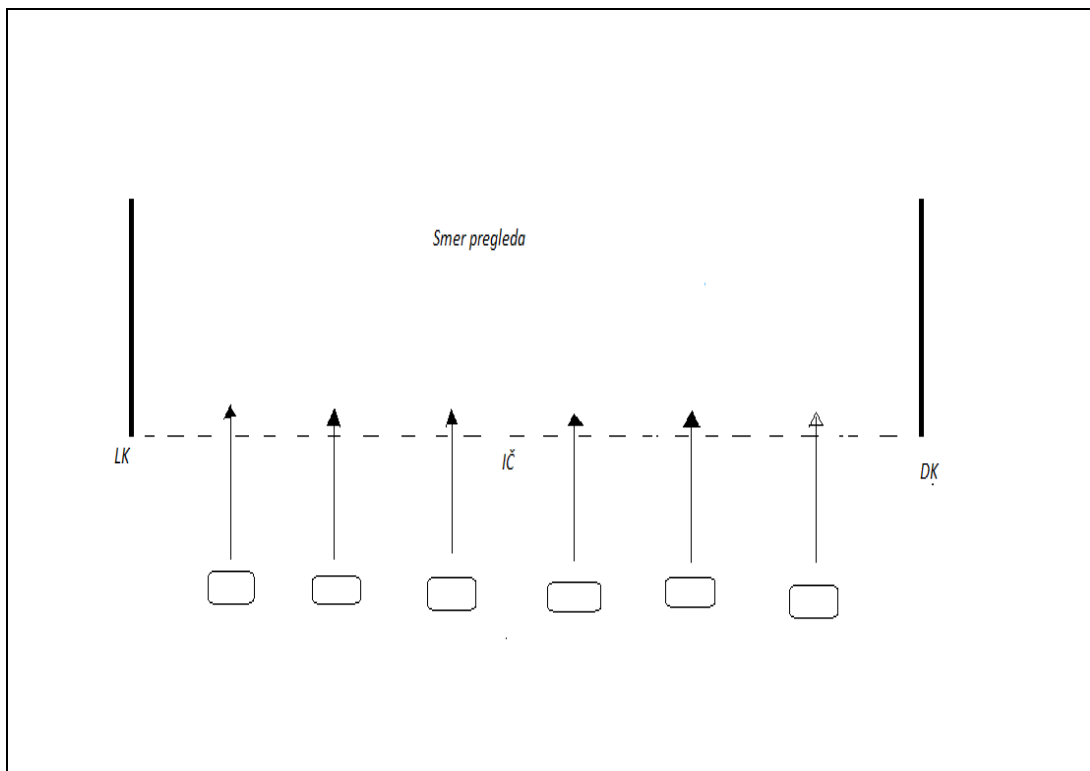
Ta način pregleda se uporablja, kadar je zemljišče bolj odkrito in pregledno in ko domnevamo, da se v bližini nahaja iskana oseba ali skupina. Pri tem policisti prihajajo vsak posebej na izhodiščno črto, drug za drugim, z medsebojnim varovanjem.

Slika 4: Posamezen prihod na izhodiščno črto
(Vir: Taktika delovanja Posebne policijske enote, 2009)

PRIHOD NA IZHODIŠČNO ČRTO PO SKUPINAH

Uporablja se, ko zemljišče omogoča delno prikrit prihod na izhodiščno črto. Enota prihaja frontalno, skupina za skupino, z medsebojnim varovanjem.

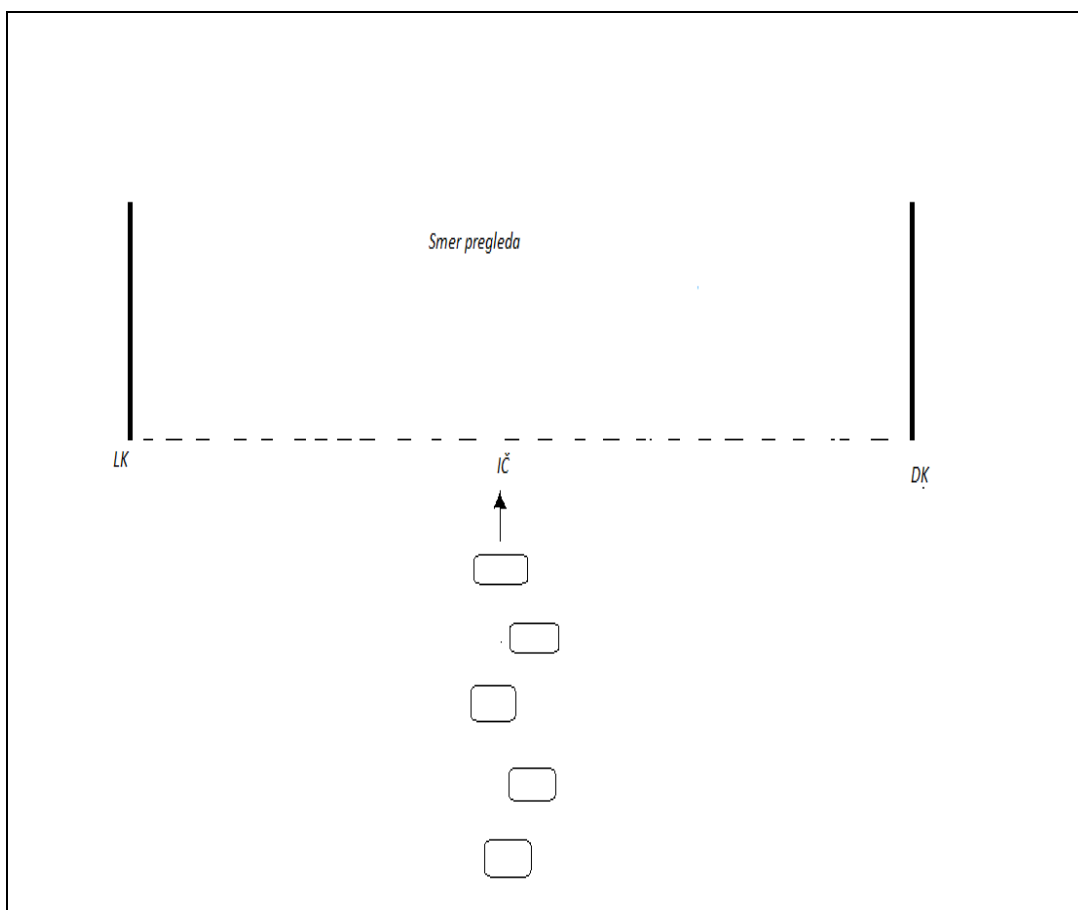
Slika 5: Prihod na izhodiščno črto po skupinah
(Vir: Taktika delovanja Posebne policijske enote, 2009)

PRIHOD NA IZHODIŠČNO ČRTO V CELOTNI STRELSKI VRSTI

Ta način se uporablja, ko ni dovolj časa za normalen prihod in ko prikritost ter preglednost terena to dopuščata. Pri tem celotna enota, v vrsti, z uporabo kritja, hkrati pride na izhodiščno črto. Prihod je podoben kot prihod enote na izhodiščno črto po skupinah.

PRIHOD NA IZHODIŠČNO ČRTO V KOLONI

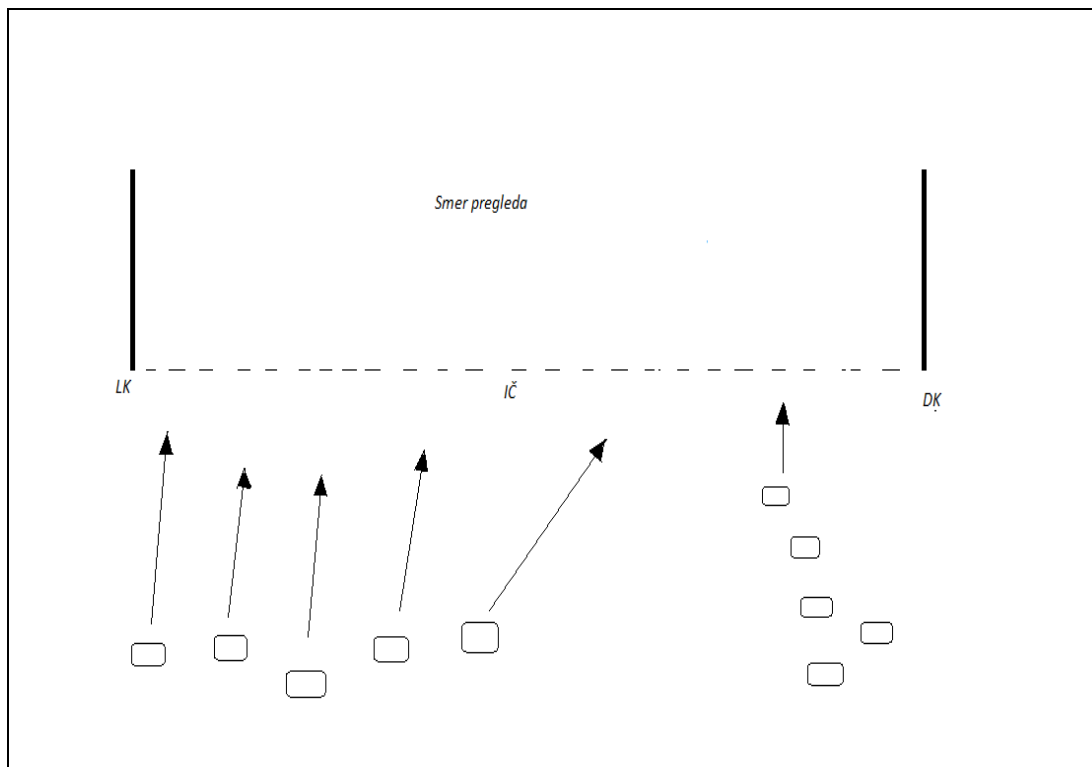
Enota se premika v pohodni koloni, policisti so na potrebni medsebojni razdalji, kot jo dovoljujeta zemljišče in bližina iskane osebe. Ta način se uporablja predvsem takrat, ko je zemljišče delno poraščeno in ko je izhodiščno mesto bolj oddaljeno od izhodiščne črte.

Slika 6: Prihod na izhodiščno črto v koloni
(Vir: Taktika delovanja Posebne policijske enote, 2009)

KOMBINIRAN PRIHOD NA IZHODIŠČNO ČRTO

Pri tem načinu se kombinirata predhodna načina prihoda na izhodiščno črto. Ta način se uporablja predvsem za večje enote, izhodiščna črta pa se razdeli s pomočjo orientirjev ali pa se pregled zemljišča opravlja po sektorjih.

Slika 7: Kombiniran prihod na izhodiščno črto
(Vir: Taktika delovanja Posebne policijske enote, 2009)

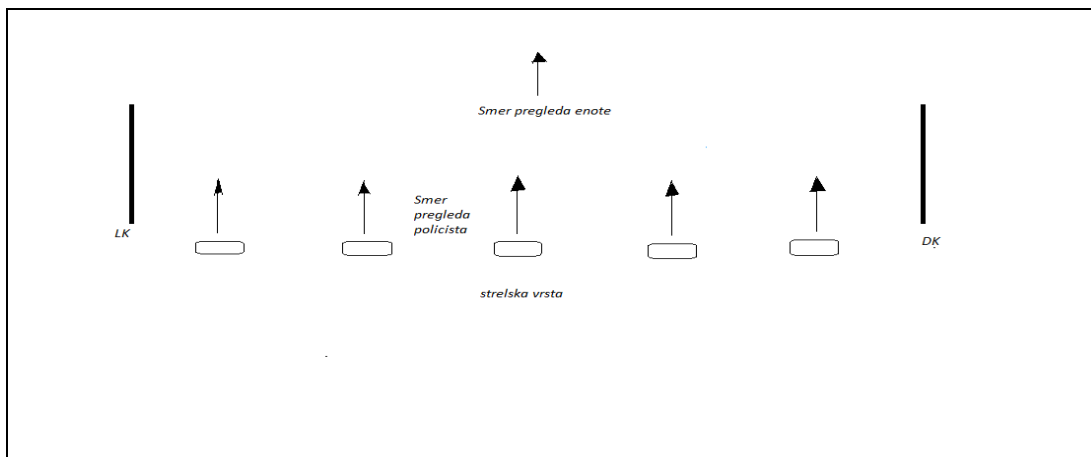
4.4.2 NAČINI PREGLEDA ZEMLJIŠČA

Pregled zemljišča se glede na ocenjene razmere lahko opravlja na več načinov:

- s strelsko vrsto,
- s patruljami oziroma skupinami,
- s kolono,
- kombinirano.

Pregled zemljišča s strelsko vrsto je najtežji način, vendar pa je uspešnejši od preostalih. Zanj se odločajo predvsem pri podrobnih pregledih in na težko dostopnih terenih. Posamezniki so poravnani na medsebojni razdalji, ki je določena pred pričetkom pregleda in je odvisna od konkretnih razmer (vreme, zemljišče, cilj pregleda). Razdalja med sosednjima policistoma mora zagotavljati medsebojno

vidnost, za kar je odgovoren vsak posameznik, saj mora ohranjati vizualni stik s sosedoma, pravilen razmik in določeno smer gibanja. Ob upoštevanju navedenih elementov ne more priti do napak pri pregledu.

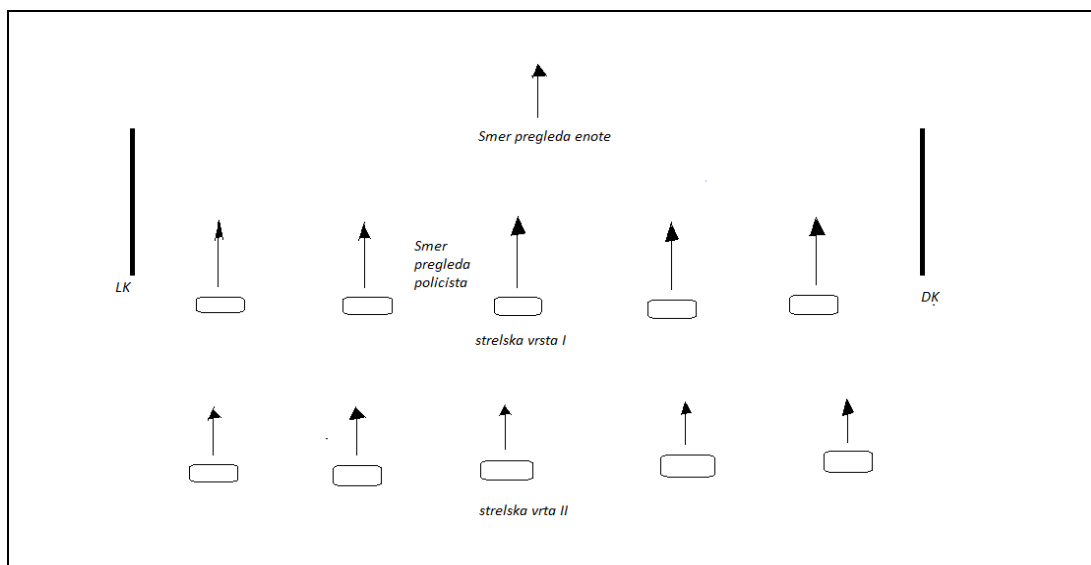

Slika 8: Pregled zemljišča s strelsko vrsto
(Vir: Taktika delovanja Posebne policijske enote, 2009)

Slika 9: Pregled zemljišča s strelsko vrsto
(Vir: www.24ur.com, 2013)

Če se opravlja podrobnejši pregled manjšega območja in je enota številčnejša, se lahko na prostoru določita dve ali več strelskih vrst (druga za drugo) na različni medsebojni razdalji in v časovnih intervalih.

Slika 10: Pregled zemljišča z dvojno strelsko črto
(Vir: *Taktika delovanja Posebne policijske enote*, 2009)

Za pregled zemljišča s patroljami oziroma skupinami se odloči, kadar ni točnih podatkov o gibanju iskanih oseb ali če se pregleduje težko prehodni teren. Pri tem se na širši prostor oziroma območje pošlje patrolje v določeni smeri za iskanje sledov, predmetov in zbiranja podatkov o iskanih osebah ali predmetih. Ko patrolja najde določene sledi, se na podlagi teh lahko odloči za drugo obliko pregleda ali za celo drugo obliko operativnega delovanja, kot so npr. zasede ali sledenje.

Ko enota pregleduje večje, težko prehodne terena ali ko išče večje število nevarnih oseb oziroma ko ni znan njihov položaj, se enota odloči za pregled zemljišča s kolonami. S kolonami se pregleduje teren po verjetnih smereh gibanja iskanih oseb, pri čemer je zelo pomembna ocena razmer. Kolone se gibljejo s popolnim varovanjem in s stalno medsebojno zvezo. Ta način je podoben pregledu zemljišča s patroljami, le da so kolone večje in številčnejše od patrolj (posamezna skupina Posebne policijske enote šteje 5 policistov). Moč kolone je odvisna od konkretnih razmer, kot so npr. število iskanih oseb, nevarnost njihovega delovanja ter od ostalih okoliščin.

Če značilnosti pregledovanega zemljišča, lastnosti in delovanje iskanih oseb ter sestava enote dopuščajo, potem se lahko uporabi kombinirani pregled zemljišča. Pri tem lahko del enote izvaja pregled v strelski črti, del pa v patroljah in kolonah.

4.4.3 NAPAKE PRI PREGLEDU ZEMLJIŠČA

Pri pregledu zemljišča lahko pride do različnih napak, katerih posledica je lahko neizpolnitev naloge. Glavne napake nastajajo predvsem pri pregledu s strelsko vrsto. Do napak prihaja pri:

- orientaciji (določanju smeri gibanja – pregleda),
- poravnavi,
- razmiku.

Vijuganje levo- ali desnokrilnega in odstopanje od smeri pregleda, ki je določena, lahko povzročita veliko nepregledanih prostorov. Poleg tega prihaja do nepotrebne in zamudne premikanja za zagotovitev pravilne poravnave, smeri gibanja in »pokrivanje« levega in desnega krila na pregledovanem zemljišču.

Zaradi neporavnane linije lahko pride do nepregledanih delov zemljišča ter tako imenovanega »lomljenja« enote. Ta napaka se lahko zgodi predvsem pri večjih enotah. Poravnava se doseže tako, da je vsaj posameznik pozoren na svojega desnega oziroma levega soseda ter prilagaja hitrost gibanja, posebej na težko prehodnih delih terena. Osnova za zagotavljanje poravnave med policisti je pravilno gibanje in poravnava s policistom na desnem krilu ter usklajevanje dela z vodstvom enote.

Da do napak pri razmiku ne bi prihajalo, se posamezniki ne smejo izogibati oviram. Najprej se ovire pregledajo, nato se vrnejo na prvotno smer gibanja. Levi in desni policist počakata, da policist, ki je naletel na oviro, opravi pregled ovire. Pregled se uskladi z vodstvom enote, ki po potrebi tudi ustavi celotno enoto.

4.4.4 NAČINI IZVEDBE PREGLEDA

Na povelje vodje pregleda enota začne pregledovati zemljišče z izhodiščne črte. Med pregledom zemljišča se vse osebe, ki so odkrite med pregledom na območju pregleda, zadržijo zaradi identifikacije. Posebna pozornost je namenjena kritičnim mestom in mestom, kjer obstaja možnost, da se iskana oseba skriva. Za pregled kritičnega mesta lahko vodja pregleda določi posebno skupino, pregled pa lahko opravijo tudi policisti s strelske vrste. Policist, pred katerim je kritično mesto, ga pregleda, medtem ko najbližji policisti opravljajo varovanje. Ostali policisti v strelski vrsti se ustavijo in čakajo v kritju.

Ko je kritično mesto pregledano, vodja pregleda izda povelje za nadaljevanje pregleda. Z opisanim načinom pregleda je pregled kritičnega mesta varno opravljen, policisti v strelski vrsti pa ostanejo poravnani.

Če bi za pregled kritičnega oziroma težko prehodnega mesta potrebovali več časa, lahko pregled opravi posebna skupina oziroma za to odrejena enota. Strelska vrsta se ustavi samo za toliko časa, da posebna skupina blokira kritično mesto. Pregled se nato nadaljuje.

V kolikor je med pregledom zemljišča vzpostavljen stik z iskano osebo, se ta stik ne sme izgubiti. Vodja enote odredi način in enoto, ki osebi sledi proti blokadi ali odredi obroč – blokado iskane osebe na mestu, kamor se je zatekla.

Pri pregledu zemljišča lahko sodelujejo tudi posebne skupine ali posamezniki specialisti, ki se nahajajo v enoti za pregled. To so lahko:

- vodnik s službenim psom,
- helikopter,
- specialno oklepno vozilo,
- ostrostrelec,
- jamar.

Pri pregledu zemljišča lahko sodeluje tudi policist – vodnik službenega psa, ki se lahko nahaja v sestavi blokade ali v enoti za pregled. O uporabi službenega psa odloča vodja pregleda, če bi z njegovo uporabo omogočil lažji pregled. Če je iskana oseba nevarna, se vodnik s službenim psom nahaja za postavitvijo policistov, ki opravljajo pregled. Pri iskanju pogrešane osebe pa se vodnik s službenim psom nahaja pred postavitvijo policistov, ki opravljajo pregled.

Slika 11: Vodnik službenega psa
(Vir: www.sindikato-policistov.si, 2013)

Če konfiguracija in pokritost zemljišča to dopuščata, se helikopter lahko uporabi za sam pregled zemljišča iz zraka, za usklajevanje enot na zemlji, za prevoz enote za intervencijo ali za prevoz rezerve na določeno območje. Vodja pregleda med

pregledom usmerja helikopter. Lahko pa se helikopter uporabi za vodenje enote iz zraka, saj opazovalec iz helikopterja usmerja delo enote. Prav tako se lahko iz helikopterja nadzira gibanje iskane osebe ali okolice, kjer se ta oseba nahaja.

Slika 12: Helikopter Slovenske policije

(Vir: www.slovenskenovice.si, 2013)

Specialno oklepno vozilo se uporablja, kadar se pričakuje, da bi iskana oseba ali skupina uporabila strelno orožje. Vozilo se uporabi za približevanje, po vzpostavitvi stika, pri sledenju ali zaključnem prijemu iskane osebe ali skupine.

Slika 13: Specialno oklepno vozilo

(Vir: www.24ur.com, 2013)

V skrajnih, kritičnih razmerah, ko naloge ni mogoče drugače opraviti, se po predlogu vodje pregleda lahko vključi tudi ostrostrelec. Vodja pregleda mu mora jasno določiti mesto iskane osebe, kdo in koliko je ciljev, mesto izvedbe naloge, namen naloge (likvidirati, raniti, omamiti) in kdaj lahko uporabi orožje. Ostrostrelec mora biti v stalni zvezi z vodjo pregleda oziroma v njegovi neposredni bližini.

Slika 14: Ostrostrelec Slovenske policije

(Vir: www.policija.si, 2013)

Ko pri pregledu zemljišča enota pride do ovire oziroma kritične točke (v tem primeru so to naravne ali umetne jame) in ko so za pregled potrebni specialno znanje in veščine, vodja pregleda uporabi jamarja, ki je lahko pripadnik Specialne enote ali pa pripadnik lokalnega jamarskega društva z dobrim poznavanjem lokalnega podzemlja.

Slika 15: Jamar

(Vir: www2.arnes.si, 2013)

4.5 PREGLED ZEMLJIŠČA PRI ISKANJU POGREŠANE OSEBE

Najprej je potrebno navesti definicijo pogrešane osebe, ki jo navaja priročnik Taktika delovanja Posebne policijske enote (2009), in pravi, da je pogrešana oseba tista oseba, ki je ni več moč opaziti v okolju, kjer je navadno živela in se je prostovoljno ali kako drugače oddaljila od tam ter ni znano, kam je odšla in kje se trenutno nahaja.

Namen pregleda zemljišča je, da z organiziranim iskanjem, v katerega so vključene policijske enote, različne druge strukture (razne organizacije in društva) in skupine, v čim krajšem času najde pogrešano osebo. Iskati jo je treba s temeljitim in dobro organiziranim pregledom zemljišča, pri katerem je treba najti njene sledi (sledí krvi, obuval, oblačil, izgubljene ali odvržene predmete). Pri pregledu zemljišča za iskanje pogrešane osebe sodeluje večje število ljudi na istem kraju, ob istem času in iz različnih struktur. Tako so lahko vključeni policisti, gasilci, civilna zaščita, jamarji, planinci, lovci in meščani.

Uspeh iskanja je odvisen predvsem od:

- hitrosti ukrepanja,
- obsega zbranih obvestil,
- števila ljudi, ki sodeluje pri iskanju,
- pravilne določitve območja za pregled.

Pri pregledu območja za iskanje pogrešane osebe je potrebno naslednje:

- iskanje se začne s točke, kjer je bila oseba nazadnje videna. Išče se v tisti smeri, kamor naj bi odšla,
- zapreti je treba območje, kjer naj bi se oseba nahajala. To se izvede tako, da se na pomembne točke zemljišča postavi osebe, opazovalnice, zasede, blokade, ki nadzorujejo, če bi iskana oseba zapustila območje pregleda,
- če je na razpolago dovolj ljudi, se iskanje organizira z dveh strani, in sicer s kraja, kjer je bila pogrešana oseba zadnjič opažena, in z dela območja proti kraju, na katerem je bila pogrešana,
- na zemljišču se meje med sektorji pregleda določijo po naravnih ovirah (ceste, poti, kolovozi, potoki, reke), po drogovih električnih napeljav, po posekah v gozdu ipd.,
- določi se razmik med osebami, ki naj ne bi bil večji od 10 metrov, odvisno od konfiguracije zemljišča (praviloma je razmik manjši in ne večji),
- ponoči se pogrešana oseba praviloma ne išče,
- če je pogrešana oseba otrok, se jo kliče po imenu. To dela le eden od iskalcev (po možnosti sorodnik), drugi pa pozorno poslušajo morebiten odziv,

- treba je oceniti, ali je zaradi terena smotrna uporaba helikopterja (močvirje, visoka trava, neprehodna območja),
- pravočasno je treba vključiti policista – vodnika službenega psa, in če je možno, tudi vodnike reševalnih psov,
- pravočasno je treba vključiti policiste konjenike (visoka trava, grmičevje),
- pri iskanju si je treba pomagati s tehničnimi napravami in kartami območja (naprave GPS, termovizije, naprave za nočno opazovanje, bazne postaje mobilnih operaterjev),
- treba je upoštevati hitrost gibanja iskane osebe in hitrost gibanja policistov pri pregledu:
 - pri nagibu terena do 5 stopinj je hitrost gibanja 4 km/h,
 - pri nagibu terena od 5 do 10 stopinj je hitrost gibanja 3 km/h,
 - pri nagibu terena več kot 10 stopinj je hitrost gibanja 3 km/h, pri čemer je treba dodati 1 uro pri premagovanju relativni višine 300–400 m pri vzponu in 450–600 m pri spustu,
- med iskanjem je treba nadaljevati z zbiranjem obvestil,
- upoštevati je treba vse napotke, ki jih dobimo od ostalih udeležencev pri iskanju.

Način iskanja pogrešane osebe je enak načinu pregleda zemljišča s tem, da:

- iskanje pogrešane oseba poteka praviloma v strelski vrsti,
- pri iskanju pogrešane osebe ni potrebna tako visoka stopnja varovanja kot pri iskanju nevarne osebe.

5 BLOKADA

Usmeritve za delo policije, ki urejajo blokado, zasedo in nadzor (2001) navajajo, da je blokada oblika policijskega dela kot izvirna pristojnost za vzdrževanje javnega reda ali kot del ukrepov pri nalogah, ki so izvirne pristojnosti drugih ministrstev. Pri izvajanju blokade se preverja identiteta, opravljajo se varnostni pregledi, prijemajo se osebe, iščejo se predmeti, omejuje ali preprečuje se gibanje in prevoz oseb, živali, rastlin ali snovi na določenem prostoru, z njega ali nanj oziroma se vzpostavi drug poseben režim gibanja ali prevoza. V blokadi in hkrati z njo se izvajajo vse druge oblike dela in uporabljajo policijska pooblastila, ki so potrebna za izvedbo naloge.

Namen policijske blokade je predvsem:

- odkriti oziroma izslediti in prijati osumljenca kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti oziroma na podlagi predloga za pregon,
- odkriti predmete in sledove kaznivega dejanja,

- onemogočiti beg osebi, ki jo je potrebno po odredbi pristojnega organa prijati in privedi,
- onemogočiti gibanje oseb, živali, rastlin ali snovi z določenega območja ali nanj, ker bi s tem ogrozile varnost,
- preprečevati kazniva dejanja na določenih območjih, ko obstajajo možnosti za množično izvrševanje ali v posameznih primerih za ogrožanje,
- preprečevati množične kršitve javnega reda,
- izslediti vozilo, ki je povzročilo prometno nesrečo, ne glede na obliko odgovornosti,
- zagotavljati, da pri iskanju oseba ne bi zapustila območja, na katerem se nahaja,
- omejevati gibanje zaradi izvedbe policijske naloge ali po odločitvi pristojnih organov in
- zagotavljati varnost v izrednem stanju ali vojni.

5.1 PРАВNA PODLAGA

Pravno podlago za izvedbo blokade najdemo v:

- Ustavi Republike Slovenije (1991),
- Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (2013),
- Zakonu o kazenskem postopku (2012),
- Zakonu o pravilih cestnega prometa (2010),
- Zakonu o obrambi (2004),
- Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (1994),
- Zakonu o gasilstvu (1993) in
- Zakonu o nalezljivih boleznih (1995).

5.1.1 USTAVA RS

V 2. odstavku 32. člena je navedeno, da se sme svoboda gibanja omejiti z zakonom, vendar samo, če je to potrebno, da bi se zagotovil potek kazenskega postopka, da bi se preprečilo širjenje nalezljivih bolezni, se zavaroval javni red ali če to zahtevajo interesi obrambe države.

Nadalje 3. odstavek 42. člena dopušča zakonsko omejitev pravice do zbiranja in združevanja, če bi to zahtevala varnost države ali javna varnost ter varstvo pred širjenjem nalezljivih bolezni.

16. člen Ustave RS pa pravi, da se z ustavo določene pravice in temeljne svoboščine izjemoma začasno razveljavijo ali omejijo v vojnem in izrednem stanju razen pravic, ki so določene v 17., 18., 21., 27., 28., 29. in 41. členu Ustave (nedotakljivost človekovega življenja, prepoved mučenja, varstvo človekove

osebnosti in dostojanstva, domneva nedolžnosti, načelo zakonitosti v kazenskem pravu, pravna jamstva v kazenskem postopku in svoboda vesti).

5.1.2 ZAKON O NALOGAH IN POOBLASTILIH POLICIJE

4. člen Zakona o nalogah in pooblastilih policije pravi, da so osnovne naloge policije:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogošenih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, pomembnih za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdrževanje javnega reda.

49. člen govori o cestni zapori z blokadno točko zaradi popolne ali selektivne kontrole nad vozili in osebami, kadar:

- obstaja verjetnost, da bo na določenem območju prišlo do velike nevarnosti in je opravljanje te policijske naloge potrebno za njeno preprečitev ali je do velike nevarnosti že prišlo,
- je treba prijeti storilce kaznivih dejanj ali prekrškov ali izslediti predmete kaznivega dejanja ali prekrška in
- je treba preprečiti hujše kršitve javnega reda, varnost cestnega prometa ali varnost državne meje.

4. odstavek 56. člena dovoljuje policistom izpraznitev območja, prostora ali objekta in okoliša, prepovedati dostop, ga pregledati, začasno omejiti gibanje v njegovi bližini in določiti smer gibanja do izvedbe policijske naloge, če:

- obstaja verjetnost, da bo na določenem območju, prostoru ali v določenem objektu in okolišu prišlo do velike nevarnosti,
- je na določenem območju, prostoru ali v določenem objektu in okolišu prišlo do velike nevarnosti,
- je to potrebno za zagotavljanje varnosti določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov,
- je to nujno, da se prime iskana oseba in
- je treba opraviti ogled kraja dejanja.

5.1.3 ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU

Po 1. in 2. odstavku 148. člena morajo organi za notranje zadeve ob podanem razlogu za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ukreniti vse potrebno, da se izsledi storilec kaznivega dejanja; da se storilec ali udeleženec ne skrije ali ne pobegne; da se odkrijejo in zavarujejo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, ki utegnejo biti dokaz; da se zberejo vsa

obvestila, ki bi utegnila biti koristna za uspešno izvedbo kazenskega postopka; opraviti potreben pregled prevoznih sredstev, potnikov in prtljage; za nujno potreben čas omejiti gibanje na določenem prostoru; ukreniti, kar je potrebno, v zvezi z ugotavljanjem istovetnosti oseb in predmetov; razpisati iskanje osebe in stvari, ki se iščejo, ter ukreniti in storiti drugo, kar je potrebno.

5.1.4 ZAKON O PRAVILIH CESTNEGA PROMETA

V 1. odstavku 28. člena je navedeno, da se sme v Republiki Sloveniji z odredbo omejiti oziroma prepovedati promet udeležencev cestnega prometa ali vozil zaradi zagotavljanja varnosti ali nemotenega poteka cestnega prometa, vzdrževanja javnega reda ali varovanja okolja.

5.1.5 ZAKON O OBRAMBI

Po 1. odstavku 16. člena poveljnik vojaškega teritorialnega poveljstva oziroma poveljnik bataljona, njemu enake ali višje enote, lahko v vojnem stanju, praviloma v sporazumu s policijo, prepove prosto gibanje na območju, kjer potekajo boji.

Po 2. odstavku 76. člena lahko vlada v vojnem stanju odredi evakuacijo, omeji pravico do prostega gibanja prebivalcev na določenih območjih ter omeji ali prepove prost vstop in čas bivanja tujcev v državi. Evakuacijo prebivalcev vlada odredi praviloma po predhodnem mnenju župana tiste lokalne skupnosti, na območju katere se evakuacija izvaja.

5.1.6 ZAKON O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Po 1. odstavku 85. člena ima poveljnik Civilne zaščite ali vodja intervencije pravico in dolžnost, da med vodenjem zaščite, reševanja in pomoči prepove dostop nepooblaščenim osebam na kraj nesreče in promet mimo tega kraja.

5.1.7 ZAKON O GASILSTVU

Po 1. odstavku 4. člena sme vodja intervencije ob požaru ali drugi nesreči, ko ni mogoče drugače zavarovati ljudi in premoženja, v skladu s tem zakonom, začasno omejiti svobodo gibanja, začasno omejiti pravico do nedotakljivosti stanovanja in začasno omejiti pravico do uživanja lastnine.

Po 1. točki 1. odstavka 41. člena ima vodja intervencije pravico in dolžnost prepovedati dostop nepoklicanim osebam na kraj intervencije in promet mimo tega kraja.

5.1.8 ZAKON O NALEZLJIVIH BOLEZNIH

Po 51. členu morajo organi za notranje zadeve v okviru svojih pravic in dolžnosti sodelovati pri izvajanju ukrepov, ki so določeni v 39., 47. in 48. členu tega zakona.

39. člen govori, da lahko minister, pristojen za zdravstvo, odredi naslednje ukrepe:

- določi pogoje za potovanje v državo, v kateri obstaja možnost okužbe z nevarno boleznijo, in za prihod iz teh držav,
- prepove oziroma omeji gibanje prebivalstva na okuženih ali neposredno ogroženih območjih,
- prepove zbiranje po šolah, kino dvoranah, javnih lokalih in drugih javnih mestih, dokler ne preneha nevarnost širjenja nalezljive bolezni ter
- omeji ali prepove promet posameznih vrst blaga in izdelkov.

Po 2. točki 47. člena ima zdravstvena inšpekcija pravico in dolžnost prepovedati gibanje osebam, za katere se ugotovi ali sumi, da so zbolele za določeno nalezljivo boleznijo, in odrediti druge predpisane splošne ali posebne ukrepe.

Po 48. členu ima zdravstvena inšpekcija pri izvajanju zdravstvenega nadzorstva na državni meji pravico in dolžnost prepovedati gibanje osebam, za katere se ugotovi ali sumi, da so okužene s koleri, kugo ali virusnimi hemoragičnimi mrzlicami (Ebola, Lassa, Marburg) ter odrediti druge predpisane sanitarno-tehnične in sanitarno-higienske ukrepe v skladu z zakonom, mednarodnimi konvencijami ter drugimi mednarodnimi pogodbami.

5.2 OBLIKE BLOKAD

Poznamo tri vrste blokad (Jarc, 2001, str. 12):

- »popolno, pri kateri policija izvaja popoln nadzor nad gibanjem in prevozom v vseh smereh in na vseh površinah,
- selektivno, pri kateri policija izvaja nadzor vseh oseb v določenih smereh ali nadzor določenih oseb, prevoznih sredstev, živali, rastlin in snovi na določenih smereh ali v vseh smereh in
- blokado z usmerjenimi smermi pobega ali dostopa, ki pa se postavlja zaradi objektivnih ali operativnih razlogov«.

5.2.1 POPOLNA BLOKADA

Pri popolni blokadi nihče brez uporabe sile ali dovoljenja policije ne more prihajati ali odhajati z določenega območja in se izvaja nadzor vseh oseb in prevoznih sredstev ter izvajajo ukrepi za izsleditev predmetov ali drugih premičnih stvari. Popolna blokada se praviloma odredi in izvaja pri stanovanjskih, poslovnih ali drugih objektih oziroma na ožjih območjih; za zagotavljanje varnosti oseb in premoženja ali prijetje

in privedbo oseb, če se oseba, v zvezi s katero je potrebno izvesti ukrep, nahaja na določenem območju (pri varovanju oseb in objektov, pri ropih, umorih in hujših oblikah drugih nasilnih kaznivih dejanj, prijetju storilca na kraju kaznivega dejanja, privedbah na podlagi odredbe sodišča, ko zbrani podatkih kažejo na to, da bo pobegnila, za vzdrževanje javnega reda ipd.).

5.2.2 SELEKTIVNA BLOKADA

Pri selektivni blokadi, ki se postavlja v določenih smereh, na določenih komunikacijah in dostopu do njih ali se izvaja zoper določene osebe in prevozna sredstva na določenih smereh ali v vseh smereh, se omogoča čim bolj neovirano gibanje oseb in prevoznih sredstev, zoper katere se ukrepi policije ne izvajajo.

Selektivna blokada se postavlja zaradi kaznivih dejanj ali prekrškov, velikokrat pa tudi pri naravnih ali drugih nesrečah, ko je potrebno zagotavljati intervereniranje sil za zaščito, reševanje in pomoč ter preprečevati kazniva dejanja in druge kršitve javnega reda. Pri selektivni blokadi v določenih smereh lahko govorimo o kontrolnih (blokadnih) točkah, na katerih je delo policije organizirano in poteka enako kot pri popolni blokadi.

Blokada je lahko kombinirana tako, da jo lahko poleg popolne izvajamo znotraj ali izven določenega območja in delovanje na in izven območja za učinkovito ter uspešno izvedbo naloge okrepimo z drugimi oblikami dela (patruljami, zasedami, opazovanjem, zbiranjem obvestil ipd.).

5.2.3 BLOKADA Z USMERJENIMI SMERMI POBEGA ALI DOSTOPA

Blokada z usmerjenimi smermi pobega ali dostopa na določeno območje se izvaja zaradi objektivnih ali operativnih razlogov pri nevarnosti jemanja talcev, za prijetje na območju, ki je iz varnostnih razlogov primernejše. Storilci nasilnih kaznivih dejanj, ki so blokirani oziroma nimajo možnosti pobega ali ne vidijo možnosti za varen izhod, svoj izhod iz objekta praviloma zavarujejo z jemanjem talcev, zato jim je treba ustvariti privid, da je na kraju malo policistov oziroma da vsi izhodi niso blokirani. Če so storilci v blokadi sami, torej nimajo možnosti za jemanje talcev, je blokada lahko postavljena tako, da vidijo, da je beg nesmiseln.

Kljub policijski oceni, da se storilci, ki so popolnoma blokirani, ne bodo odločili za pobeg z uporabo sile, je treba upoštevati, da so osebe v stiski nepredvidljive in lahko poskušajo pobegniti celo tja, kjer je največ policijskih sil in ovir. Zato morajo biti vsi policisti maksimalno pozorni; upoštevati morajo možnost, da bo storilec kdo neposredno pomagal pri pobegu z napadom na policiste, organiziranjem prevoza,

odstranitvijo ovir ali posredno s storitvijo kaznivega dejanja s hujšimi posledicami z namenom preusmeritve policijskih sil, ki so v blokadi.

Če je storilec naklepno omogočena ali nakazana smer pobega ali dostop na določeno območje, je treba točko prijetja posebej skrbno izbrati z vidika varnosti policistov, drugih oseb in premoženja ter drugih okoliščin za učinkovito in uspešno izvedbo naloge. Predvidena točka mora biti številčno okrepljena z ustreznimi policijskimi silami in sredstvi.

5.3 DELO POSEBNE POLICIJSKE ENOTE PRI BLOKADI

Blokada je oblika policijskega dela, in tudi oblika dela PPE, s katero se preprečuje zapustitev določenega območja ali dostop do določenega prostora. Blokada je krožni razpored okoli območja, ki je namenjen za pregled. Cilj blokade je obkolitev območja, kjer se iskana oseba ali skupina zadržuje. V smereh, kjer se pričakuje poskus preboja, je potrebno imeti še enoto za posredovanje.

Obseg in vrsta ukrepov pri blokadi so odvisni od ocene razmer oziroma od moči in lokacije posameznika ali skupin, ki so cilj iskanja oziroma blokade. Gibanje oseb na območju se omeji ali prepove. Prav tako morajo biti vse osebe na območju kontrolirane. Blokada mora biti hitra, zato je najprimernejša uporaba vozil in helikopterjev za prevoz enote. Zveza med enotami, ki izvajajo blokado, in enotami, ki pregledujejo zemljišče, mora biti stalna in pravočasna.

Enota, ki izvaja blokado, mora dati posebej poudariti:

- takojšnjo, zakonito in strokovno izvedbo odrejene naloge,
- spremljanje okolice že na poti na blokadno mesto in posvečati pozornost na dogajanje v okolici ter na evidentiranju in sporočanju zaznav ter ugotovitev v zvezi z odrejeno nalogo,
- izbiro takega blokadnega mesta, ki omogoča varno delo, razen če je blokadno mesto posebej odrejeno,
- uporabo naravnih zaklonov in samozaščitnih sredstev,
- medsebojno varovanje pri ugotavljanje identitete, varnostne preglede in druge postopke,
- zagotavljanje varnosti drugih ljudi in premoženja,
- evidentiranje ukrepov v taki obliki, kot je najprimernejše glede na okoliščine in razpoložljiva sredstva,
- pripravo orožja za delovanje, če so izpolnjeni pogoji za uporabo,
- izvajanje ukrepov za varnost drugih oseb in premoženja (postavitev prometnih znakov, omejevanje gibanja ljudi na ogroženem območju, preusmerjanje prometa ipd.) in
- vzdrževanje zveze z drugimi sodelujočimi in racionalni uporabi zvez.

Ključno vlogo pri uspešni izvedbi blokade imajo policijska pooblastila, in sicer ugotavljanje identitete ter varnostni pregled in pregled osebe.

5.3.1 UGOTAVLJANJE IDENTITETE

Pravno podlago najdemo v 40. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije (2013), ki pravi, da smejo policisti ugotavljati identiteto osebe, ki:

- jo je treba privedi ali pridržati,
- vstopa v območje, kraj, prostor, objekt ali okoliš, na katerem je prepovedano ali omejeno gibanje, ali se tam nahaja,
- je na območju, v kraju ali objektu, v katerem se izvajajo ukrepi za iskanje ali izsleditev storilca kaznivega dejanja, prekrška, predmetov ali sledi, pomembnih za kazenski postopek ali postopek o prekršku,
- z obnašanjem, ravnanjem ali zadrževanjem na določenem kraju ali v določenem času vzbuja sum, da bo storila, izvršuje ali je storila kaznivo dejanje ali prekršek,
- je po opisu podobna iskani osebi,
- z obnašanjem, ravnanjem ali zadrževanjem na določenem kraju ali v določenem času vzbuja sum, da je otrok ali mladoletnik na begu od doma ali iz vzgojno-varstvene ustanove ali se je izgubil,
- je očitno nebogljen in je ugotavljanje identitete nujno za zagotovitev pomoči,
- bi lahko dala koristne podatke za opravljanje policijskih nalog.

5.3.2 VARNOSTNI PREGLED

Pravno podlago najdemo v 51. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije (2013), ki pravi naslednje:

- pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti opraviti varnostni pregled osebe, če je glede na okoliščine mogoče pričakovati njen napad ali samopoškodbo;
- varnostni pregled obsega pregled osebe, njenih stvari in prevoznega sredstva, pri čemer policisti ugotavljajo, ali je oseba oborožena in ali ima pri sebi oziroma s sabo druge nevarne predmete ali snovi;
- pri varnostnem pregledu osebe policisti z rokami pretipajo njena oblačila, rokavice, pokrivalo in lase ter pregledajo obutev. Varnostni pregled osebe ne obsega telesnega pregleda niti osebne preiskave;
- pri varnostnem pregledu stvari policisti pregledajo predmete, ki jih ima oseba pri sebi in bi lahko bilo v njih skrito orožje ali drugi nevarni predmeti ali snovi;
- pri varnostnem pregledu prevoznega sredstva, ki je v neposredni bližini in dostopen osebi, ki jo varnostno pregledujejo, policisti pregledajo

njegovo notranjost, prtljažnik in druge prostore za prtljago ali opremo vozila. Pri tem ne smejo pregledati skritih delov vozila;

- varnostni pregled osebe mora opraviti oseba istega spola, razen če ga ni mogoče odložiti;
- pri varnostnem pregledu smejo policisti uporabljati tehnična sredstva ali službenega psa za iskanje eksplozivnih in drugih nevarnih sredstev ali snovi;
- če policisti pri varnostnem pregledu otipajo oziroma odkrijejo orožje, nevaren predmet ali snov, to ne glede na mesto najdbe odvzamejo, osebi pa vrnejo po koncu policijskega postopka, razen če najdejo predmet, ki mora biti zasežen po zakonu, ki ureja kazenski postopek, zakonu, ki ureja postopek o prekrških ali po drugem zakonu. V takih primerih policisti po varnostnem pregledu nadaljujejo postopek po teh predpisih.

5.3.3 PREGLED OSEBE

To pooblastilo ima pravno podlago v 52. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije (2013). Ta člen določa, da:

- smejo policisti zaradi zasega predmetov opraviti pregled osebe, če na podlagi njihove predhodne neposredne zaznave obstaja velika verjetnost, da ima pri sebi predmete, ki jih je skladno z zakonom treba zaseči;
- pred začetkom pregleda policisti ukažejo osebi, naj sama izroči predmete, razen če bi to lahko ogrozilo varnost ljudi ali premoženja;
- pregled osebe mora opraviti oseba istega spola, razen če s pregledom ni mogoče odlašati;
- pregled osebe ne obsega telesnega pregleda ali osebne preiskave. Pri pregledu policisti z rokami pretipajo oblačila osebe in pregledajo vsebino stvari, ki jih ima oseba pri sebi oziroma s sabo. Policisti pri pregledu stvari ne smejo s silo odpirati zaprtih predmetov;
- če se oseba nahaja v ali ob vozilu in so policisti neposredno zaznali, da so bili predmeti skriti ali odvrženi v vozilo ali se nahajajo v vozilu, smejo pregledati tudi notranjost vozila razen njegovih skritih delov;
- če policisti med pregledom najdejo predmet, ki mora biti zasežen na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopek, zakona, ki ureja postopek o prekršku, ali na podlagi drugega zakona, nadaljujejo postopek po teh predpisih.

5.4 SESTAVA BLOKADE

PPE se največkrat uporabi za blokado določenega območja. Ta oblika blokade je sestavljena iz širše blokade, ožje blokade in skupine – enote za posredovanje.

Širša blokada se postavlja na širšem območju. Sodelujoči v blokadi zasedejo položaje na področju, kjer se pričakuje preboj ali premik iskane osebe ali skupine iz ožjega obroča. Razdalja med ožjo in širšo blokado je odvisna od samega zemljišča, naseljenosti, komunikativnosti, števila sodelujočih in drugih okoliščin. Med enotami v obeh blokadah mora biti zagotovljena stalna zveza in sodelovanje.

Ožja blokada se postavi z gostejšo postavitvijo oboroženih policistov. Enota v ožji blokadi mora imeti rezervo za neposredno prijetje iskanih oseb – to je enoto za posredovanje.

PPE izvaja blokade z naslednjimi oblikami dela:

- zasede,
- patrolje in izvidnice,
- opazovalnice,
- skupinami – enotami za posredovanje in
- rezervo.

Zasede se postavljajo na mesta, kjer je največ možnosti, da se bo pojavila iskana oseba ali skupina. Enota v zasedi mora biti oborožena z avtomatskim in ostrostrelnim orožjem ter s službenim psom za napad. Zasede v širšem obroču so ves čas prikrite in oddaljene od prvega območja toliko, da je iskana oseba prepričana, da se je prebila oziroma rešila.

Patrulje in izvidnice imajo različne naloge. Izvidniške patrolje se pošiljajo v notranjost blokiranega območja zaradi zbiranja natančnejših in še neznanih podatkov o iskani osebi ali skupini, zaradi vzpostavitve stika ipd. Patrolje za zvezo in kontrolo terena se gibljejo med ožjo in širšo blokado. Patrolje za kontrolo gibanja prebivalstva in prometa na blokiranem območju se gibljejo ob obrobju in nadzorujejo vse dohode.

Opazovalnice se postavljajo na mesta, od koder je omogočen pregled čim večjega blokiranega območja. Opazovalna območja se praviloma medsebojno prepletajo. Vsaka opazovalnica mora imeti zvezo z vodjo, ki jo je postavil, z enotami v zasedi in patroljami, da jih opozarja na premike iskane osebe. Opazovalnica mora imeti sredstva za dnevno in nočno opazovanje. Na težko preglednem zemljišču se opazovalnica postavi tako, da imajo opazovalci dober razgled na steze, poti, jase in vse odprte terene, ki jih ne nadzorujejo patrolje in zasede.

Opazovalnice in izvidniške patrulje so prve, ki dajo operativnemu štabu natančne podatke o kraju in gibanju iskane osebe. Zato morajo opazovalci poznati položaj in naloge celotnega razporeda enote, da so posredovani podatki čim uporabnejši. Opazovalnice, ki so bile postavljene pred začetkom akcije, ves čas akcijo opazujejo in o dogajanju obveščajo operativni štab.

Enota za hitro intervencijo in pregled zemljišča je v stalni pripravljenosti za čim hitrejšo intervencijo na območju, kjer je zaznan premik osebe ali skupine. Enota vzpostavi stik in preide v dokončno realizacijo naloge. Če enota ne vzpostavi stika, začne pregledovati del zemljišča, kjer je zaznano gibanje.

Rezerva je predvidena za zamenjavo ali pomoč kateremu koli delu enote na območju, kjer se izvaja blokada.

5.5 DELO ENOTE V POGOJIH SLABE VIDLJIVOSTI

Kadar so na območju blokade pogoji slabe vidljivosti oziroma noč, ima skupina ali posameznik velike možnosti za umik, posebno na pogozdenem območju. Zato je potrebno v takih pogojih upoštevati naslednje:

- elementi operativnega razporeda so enaki kot podnevi, le da so policisti postavljeni na krajši razdalji – sodeluje večje število policistov,
- vnaprej se določijo konkretni položaji in naloge pri nočni blokadi,
- z rezervo ali drugimi prostimi policisti se globinsko pokrije območje (npr. nevarno osebo se preganja, pogrešana oseba se privablja),
- enote pripravijo sredstva za osvetlitev pred položaji in okoli njih zaradi vzbujanja pozornosti iskane osebe,
- vse orožje je potrebno pripraviti za nočno akcijo, pri čemer je treba čim bolj izkoristiti sredstva za nočno osvetljevanje in opazovanje in
- do podrobnosti je potrebno določiti medsebojno sodelovanje in razporeditev enot, s čimer se iskani osebi prepreči umik in se izogne morebitni nevarnosti zaradi uporabe strelnega orožja (prijateljski ogenj).

6 ZAKLJUČEK

V javnosti je PPE velikokrat zmotno prikazana kot SE. PPE je namenjena predvsem varovanju ljudi in premoženja pri hujših kršitvah javnega reda in miru. Kot je napisano v uvodu, je bilo to možno videti v demonstracijah konec leta 2012, kjer je PPE prikazala veliko mero znanja in usposobljenosti. Prav tako je bil uporabljen ves nabor pooblastil in sredstev, ki jih ima ta enota na razpolago, vendar slednje ni bilo dobro sprejeto v javnosti, kar je razumljivo, saj se PPE uporabi, ko odpovedo ostali načini za obvladovanje množice.

Kot je bilo prikazano, pa ima PPE veliko več nalog in znanj, kot je znano javnosti. Tu sta mišljena predvsem pregled zemljišča (iskalne akcije) in blokade. Problem je v načinu delovanja te enote – sklicu, saj je enota sestavljena iz policistov, ki delajo na različnih policijskih postajah, med seboj ločenih tako geografsko kot po delovnem področju. Tako je včasih potrebno več ur, da se enota sestavi in nastopi. Težav ni, kadar so taki dogodki predvideni vnaprej, ko so pripravljene zaključne akcije, ko se iščejo sledovi kaznivega dejanja ali trupla.

Poveljevanje taki enoti ni enostavno. Hierarhija mora biti jasna, saj drugače postane vse kaotično in ni pravega učinka. Poveljevanje mora voditi maloštevilen štab, ki razpolaga z vsemi potrebnimi podatki, da lahko učinkovito razporeja posamezne skupine policistov po terenu. Seveda pa brez strokovne podlage in izkušenj ne gre. To predpostavko potrjuje tudi realna izkušnja z blokado območja, ko se je na območju Zasavja iskalo storilca kaznivega dejanja umora. Štab je na podlagi zbranih obvestil, dobrega sodelovanja z lokalno skupnostjo ter ne nazadnje motiviranostjo policistov enoto razporedil tako dobro, da se je storilec predal sam (<http://www.rtvsl.si/crna-kronika/silva-pluta-je-policija-ujela-pri-litiji/50663>).

Pri pregledih zemljišča oziroma iskalnih akcijah igrata pomembno vlogo aktivnost in motiviranost posameznikov, saj neangažiranost privede do grobih napak, ki lahko storilcu omogočijo pobeg oziroma se spregledajo sledovi kaznivega dejanja ali pogrešane osebe, ki je lahko na begu ali pa obnemore zaradi zdravstvenega stanja. Ključna napaka, ki se pri tem pojavi, je pomanjkanje vzdrževanja linije pregleda oziroma nepravilen razmik med policisti. Posledično ostanejo nekatera območja nepregledana, kar pa je nedopustno. Zato se na vajah zelo poudarja pravilno ravnanje policistov.

Kot sem že navedel, je uporaba PPE za namen pregleda zemljišča ali za izvedbo blokad bolj izjema kot pravilo, kar potrjujejo tako osebne izkušnje kot intervju s poveljnikom PPE PU LJ (2013). Osnovna težava je, kot je bilo že nekajkrat omenjeno, dejstvo, da enota ni profesionalizirana, kot to poznajo nekatere evropske države (Španija, Nizozemska, Hrvaška itd.), kar bi pomenilo, da bi bilo v vsakem danem trenutku na razpolago določeno število policistov, pripravljenih na

posredovanje v okviru nalog, namenjenih PPE. PU LJ je bila nosilec projekta intervencijskih skupin, ki so bile sestavljene iz pripadnikov PPE PU LJ, vendar je bil projekt prekinjen, kar je tudi potrdil komandir 2. oddelka PPE PU LJ, ki je v intervjuju (2013) navedel, da je *PPE PU Ljubljana sodelovala tudi v projektu intervencijskih skupin, kar pomeni, da so posamezne skupine PPE PU Ljubljana (5 policistov, vključno z vodjo skupine) ob koncih tednov (četrtek, petek in sobota) v nočnem času policistom v redni službi na območju mesta Ljubljana, po potrebi pa tudi okolici, nudili predvsem podporo pri zahtevnejših policijskih postopkih (zagotavljanje javnega reda in miru, varovanje postopkov, blokada itd.), vendar je bil projekt, kljub pozitivnih odzivom, v letošnjem letu s strani vodstva policije prekinjen.*

Prav tako bi veliko težavo predstavljali namestitve take enote, skrb za ustrezen vozni park in opremo. Gre za visoke stroške, ki si jih Slovenija v dani gospodarski situaciji ne more privoščiti.

Rezultat lastnih izkušenj in analiza ustnih virov sta pokazala, da je pregled zemljišča uspešen, če celotno akcijo vodi ena oseba oziroma manjši operativni štab. Delovanje slednjega je bilo možno videti na letošnji operativni vaji, ko je iskanje oboroženih storilcev vodil poveljnik PPE PU LJ s pomočjo dveh pomočnikov, ki sta nudila strokovno podporo v obliki svetovanja pri odločitvah o razporejanju policijskih sil. Rezultat je bilo uspešno prijetje vseh storilcev ob splošnem odobravanju s strani sodnikov GPU in SE.

Izkazalo se je, da je bila ključnega pomena poravnost linije pri pregledu zemljišča, saj brez osebne angažiranosti udeleženih policistov in doslednosti pri vzdrževanju pravilnega razmika med policisti rezultata ne bi bilo. Vse to se pokaže na vajah, kjer iščemo predmete kaznivega dejanja ali sledi storilca. Ne nazadnje je poveljnik PPE PU LJ kot primer iz prakse navedel kljub visokim temperaturam uspešno akcijo pregleda težko prehodnega terena na območju Nove Gorice.

Posebna policijska enota je konglomerat različnega znanja in veščin in kot taka premalokrat uporabljena za preglede zemljišč ali za postavitve blokad. Za krivca ne moremo razglasiti poveljstva ali enote samo, upoštevati je treba gospodarsko situacijo in dejstvo, da je Slovenija v primerjavi s sosednjimi državami še vedno varna, tudi zato obstoj profesionalne enote ne bi bil upravičen.

VIRI IN LITERATURA

1. Zakon o nalogah in pooblastilih Policije. *Uradni list RS*, št. 15/2013 z dne 18. 2. 2013.
2. Zakon o organiziranosti in delu v Policiji. *Uradni list RS*, št. 15/2013 z dne 18. 2. 2013.
3. Ustava RS. *Uradni list RS*, št. 33/1991 z dne 28. 12. 1991.
4. Zakon o kazenskem postopku. *Uradni list RS*, št. 32/2012 z dne 4. 5. 2012.
5. Zakon o pravilih cestnega prometa. *Uradni list RS*, št. 109/2010 z dne 30. 12. 2010.
6. Zakon o obrambi. *Uradni list RS*, št. 103/2004 z dne 23. 9. 2004.
7. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. *Uradni list RS*, št. 51/2006 z dne 18. 5. 2006.
8. Zakon o gasilstvu. *Uradni list RS*, št. 113/2005 z dne 16. 12. 2005.
9. Zakon o nalezljivih boleznih. *Uradni list RS*, št. 33/2006 z dne 30. 3. 2006.
10. *Taktika delovanja Posebne policijske enote* (2009). Ljubljana: MNZ, Policija.
11. Jarc, D. (2001). *Blokada, zaseda in nadzor – usmeritve za delo Policije*. Ljubljana: MNZ RS.
12. Internetni viri:
 - <http://www.policija.si/index.php/generalna-policijska-uprava>. Pridobljeno 12. 5. 2013 z naslova <http://www.policija.si/>.
 - <http://www.policija.si/images/stories/PDF/KNJIGA-SlovenskaPolicija.pdf>. Pridobljeno 12. 5. 2013 z naslova <http://www.policija.si/>.
 - <http://www.policija.si/index.php/generalna-policijska-uprava/230>. Pridobljeno 12. 5. 2013 z naslova <http://www.policija.si/>.
 - <http://www.policija.si/index.php/generalna-policijska-uprava/232>. Pridobljeno 12. 5. 2013 z naslova <http://www.policija.si/>.
 - <http://www.policija.si/index.php/generalna-policijska-uprava/244>. Pridobljeno 12. 5. 2013 z naslova <http://www.policija.si/>.
 - <http://www.policija.si/index.php/policijske-uprave>. Pridobljeno 12. 5. 2013 z naslova <http://www.policija.si/>.
 - <http://www.policija.si/index.php/policijske-uprave/pu-ljubljana/obmoje-uprave>. Pridobljeno 12. 5. 2013 z naslova <http://www.policija.si/>.
 - Silva Pluta je policija prijela pri Litiji (25. 2. 2006). Pridobljeno 30. 7. 2013 z naslova <http://www.rtvsllo.si/>.
 - G. S. (2012) *Pogrešani: pomembni še tako nepomembni podatki*. Pridobljeno 30. 7. 2012 z naslova <http://www.siol.net/>.
13. Ustni viri:
 - Intervju s poveljnikom PPE PU LJ in komandirjem 2. oddelka PPE PU LJ (opravljen v obdobju med 27. 6. 2013 in 6. 7. 2013).

KAZALO SLIK

Slika 1: Posebna policijska enota	13
Slika 2: Stavba PU LJ.....	16
Slika 3: Delitev območja pregleda	22
Slika 4: Posamezen prihod na izhodiščno črto	26
Slika 5: Prihod na izhodiščno črto po skupinah.....	27
Slika 6: Prihod na izhodiščno črto v koloni.....	28
Slika 7: Kombiniran prihod na izhodiščno črto	29
Slika 8: Pregled zemljišča s strelsko vrsto	30
Slika 9: Pregled zemljišča s strelsko vrsto	30
Slika 10: Pregled zemljišča z dvojno strelsko črto	31
Slika 11: Vodnik službenega psa.....	33
Slika 12: Helikopter Slovenske policije	34
Slika 13: Specialno oklepno vozilo	34
Slika 14: Ostrostrelec Slovenske policije	35
Slika 15: Jamar	35

KRATICE

PPE – Posebna policijska enota
SE – Specialna enota
GPU – Generalna policijska uprava
PU – Policijska uprava
MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve

PRILOGA: INTERVJU S POVELJNIKOM PPE PU LJ IN KOMANDIRJEM 2. ODDELKA PPE PU LJ

1. Kratka predstavitev funkcije, ki jo opravljate.

Poveljnik PPE PU LJ

Policijski inšpektor v Oddelku za splošne policijske naloge SUP PU Ljubljana, v funkciji poveljnika PPE PU Ljubljana.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Sem komandir enega izmed šestih oddelkov v PPE PU Ljubljana, katerega delo (30 policistov) vodiva skupaj s pomočnikom.

2. Kaj pomeni PPE za PU Ljubljana? Kakšne naloge opravlja PPE znotraj PU?

Poveljnik PPE PU LJ

PU Ljubljana je ena najbolj obremenjenih policijskih uprav v Republiki Sloveniji in obravnava letno znaten del celotne problematike v državi, na vseh področjih svojega delovanja. Opazen je trend naraščanja različnih varnostnih dogodkov, ki dnevno zahtevajo vse večjo angažiranost policije.

Na območju PU Ljubljana je bilo v zadnjih letih več varnostnih dogodkov v gostinskih lokalih in na javnih prireditvah, predvsem ob koncih tedna in praznikih. Veliko je bilo groženj z napadi na policiste, tudi z orožjem. Pri analizi dogodkov je bilo ugotovljeno, da se stanje JRM po statističnih podatkih negativno ne spreminja, so pa storilci prekrškov in kaznivih dejanj pogosto izkoristili situacijo in izvršili kršitve in kazniva dejanja glede na število zaznanih policistov ter njihovo usposobljenost in opremljenost. Storilci in kršitelji mnogokrat izkoriščajo tudi časovno odzivnost policije, ki z dodatnimi okrepitevami pripravlja intervencijo.

V takšnih primerih je enota PPE bistvenega pomena (oziroma glede na druge PU še bolj) tudi za PU Ljubljana. Tega se vse bolj zaveda tudi vodstvo PU Ljubljana. Policisti PPE (vsaj pretežni del) smo nedvomno bolj usposobljeni in opremljeni za vzpostavljanje JRM kot policisti, ki niso v tej enoti. Tudi izkušnje, ki smo jih pridobili ob varnostnih dogodkih (varovanje nasilnih protestov) v zadnjih mesecih leta 2012 dajejo temu določeno težo.

PPE opravlja znotraj PU Ljubljana vse tiste naloge, ki jih za PPE določa Odločba o ustanovitvi PPE, njenih nalogah, načinu delovanja in uporabi. To pa so:

- vzdrževanje in vzpostavljanje javnega reda in miru na javnih zbiranjih ter ob drugih napovedanih ali nenapovedanih dogodkih (športnih prireditvah, demonstracijah, protestnih shodih oziroma prireditvah, opredeljenih v Usmeritvah za delo policije ob dogodkih z različnimi stopnjami ogroženosti),
- hujša nasilna kazniva dejanja,
- izvedba varnostnih akcij in poostrenih nadzorov s področja vzdrževanja javnega reda, varovanja državne meje in področja kaznivih dejanj,
- naravne, ekološke in druge nesreče (potresi, poplave, obsežnejše prometne, železniške, letalske in druge nesreče, izlitje nevarnih snovi, pojav radioaktivnega sevanja ipd.),
- druge aktivnosti (iskalne akcije, blokade območja, asistence, hišne preiskave, drugi dogodki, ki jih vnaprej ni mogoče predvideti, za izvedbo policijskih nalog pa je potrebno usklajeno delovanje večjega števila policistov, ki naloge opravljajo kot enota).

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

PPE je enota, ki deluje na sklic. Konkretno v PU Ljubljana to pomeni, da se ob neki varnostni situaciji, pri kateri je potrebno usklajeno delovanje ter vodenje policistov oz. delovanje kot izurjena enota, lahko skliče in nekje približno v dveh do treh urah skupaj zbere posebna enota, ki šteje skupno preko 160 policistov s posebnimi znanji in veščinami, s poveljstvom in vodstvom oddelkov (dodatno še 15 policistov).

PPE PU Ljubljana opravlja znotraj PU Ljubljana predvsem varovanja javnih zbiranj (športne prireditve ter javne shode, kjer varnostna ocena izkazuje večja stopnja tveganja) ter izvaja pomoč drugim enotam znotraj PU pri izvajanju zahtevnejših operativnih nalog (vpadi v objekte ter varovanje izvedb hišnih preiskav, asistence, itd.). Sicer je enota posebej usposobljena tudi za druge naloge (npr. iskanje oseb itd.), vendar tovrstnih nalog PPE največkrat ne opravlja.

Lahko bi rekli, da je PPE PU Ljubljana trenutno ključna enota pri varovanjih vseh javnih zbiranj z visoko stopnjo tveganja, kljub velikemu številu (PPE PU Ljubljana je v primerjavi z drugimi PPE PU najštevilčnejša) pa je ob raznih demonstracijah (kjer sodeluje včasih tudi več deset tisoč protestnikov) ter večjih športnih prireditvah (npr. ob udeležbi večjega števila problematičnih organiziranih navijaških skupin) potrebna tudi pomoč ostalih PPE PU v RS.

PPE PU Ljubljana je sodelovala tudi v projektu intervencijskih skupin, kar pomeni, da so posamezne skupine PPE PU Ljubljana (5 policistov, vključno z vodjo skupine) ob koncih tednov (četrtek, petek in sobota) v nočnem času policistom v redni službi na območju mesta Ljubljana, po potrebi pa tudi v okolici, nudili predvsem podporo pri zahtevnejših policijskih postopkih (zagotavljanje javnega reda in miru, varovanje

postopkov, blokada itd.), vendar je bil projekt kljub pozitivnih odzivom v letošnjem letu s strani vodstva policije prekinjen.

Splošno gledano je PPE specifična enota v več pogledih. Temeljna lastnost, po kateri se razlikuje od vseh ostalih enot v evropskem prostoru, pa je v tem, da je enota, ki se aktivira in formira na sklic. Sestavljena je iz policistov, ki opravljajo redne naloge na policijskih postajah (policisti, vodje patrulje, vodje policijskih okolišev, policisti – kriminalisti, vodje izmene, pomočniki komandirjev in tudi komandirji policijskih postaj), prav tako pa policistov, ki opravljajo naloge v drugih notranjih organizacijskih enotah PU (kriminalisti SKP, policisti OKC in inšpektorji SUP), ki so s posebno odločbo imenovani v sestav PPE PU. Za opravljanje nalog PPE (zahtevnejše naloge) policistom pripada tudi poseben dodatek (plačilo) tako za sklic kot za posamezna urjenja PPE.

Ob nepričakovanem sklicu pripadniki enote PPE prekinejo z rednim delom (razen v izjemnih primerih – nujno dokončanje operativne naloge) ter se zberejo na dogovorjeni izhodiščni točki za opravljanje nalog ter od takrat dalje delujejo skupno kot enota PPE.

Zagovorniki takšnega načina delovanja PPE (enota na sklic) učinkovitost pripisujejo predvsem barviti sestavi PPE, saj so policisti v skupinah oz. oddelkih iz zelo različnih vrst služb, imajo širok spekter znanja o rednem policijskem delu in se lahko kvalitetno odzovejo na vsako situacijo s področja policijskega dela. Sam zagovarjam idejo posameznikov, ki sicer tli že več let, da bi vsaj del PPE PU (npr. dva oddelka – 60 policistov) morala biti profesionalna enota (redna služba), ki bi se v primeru, ko ne bi bilo zahtevnejših varnostnih nalog, kar je v PU Ljubljana sicer redko, urili v postopkih PPE. Ostali oddelki bi ostali na sklic, vendar bi se sklicali zgolj izjemoma (kot neke vrste rezervni sestav). Z urjenji in osredotočenim specifičnim delom bi policisti v rednem sestavu PPE nadgradili znanje in izkušnje ter zagotovili kvalitetno delo PPE, nekako po vzoru SE, ki pa se zelo redko skliče (največkrat v podporo PPE pri demonstracijah), v nasprotju s PPE.

Slednje bi v prvi fazi sicer obremenilo notranje organizacijske enote PU in PP, dolgoročno pa bi jih ob ustrezni kadrovske popolnitvi popolnoma razbremenilo, saj trenutno npr. na mestnih policijskih postajah sklic PPE pomeni takojšen izpad 15 policistov (ki ta trenutek opravljajo operativne naloge ali so tedaj prosti), ki jih morajo nadomestiti drugi policisti, kar je z vidika delovno-pravne zakonodaje zelo zahtevno delo za vodje enot, včasih pa pomeni skoraj trenutno »ohromitev« konkretne enote.

Po drugi strani je seveda v času recesije vse povezano s stroški (profesionalna enota bi potrebovala dejanski sedež, prostor oz. delovno okolje za policiste itd.), vendar kljub temu menim, da je to naložba v prihodnost, saj je PPE enota, ki z delom običajno nastopi, ko redni sestav policistov ne more zagotoviti učinkovitega

izvajanja nalog, druge tako številčne in usposobljene enote, kot je PPE, pa v policiji ni. Torej lahko rečemo, da je PPE »zadnja linija obrambe« na mnogih področjih dela policije.

3. Kako »notranja javnost« gleda na PPE? Ali so zadnji dogodki (protesti ob koncu lanskega leta) odigrali kakšno vlogo pri uveljavitvi PPE-ja?

Poveljnik PPE PU LJ

Stališča »notranje javnosti« do enot PPE so odvisna od tega, kdo predstavlja to notranjo javnost. Kljub temu, da direktor PU (tu mislim predvsem na Ljubljano) uradno ne dopušča negativizma do PPE, pa je še posebej pri komandirjih PP to mogoče velikokrat zaznati. Po eni strani je to razumljivo. PPE je pač enota na sklic in v primeru aktiviranja enote v zadnjih trenutkih to povzroča velike težave vodjem policijskih enot pri zagotavljanju razporeda dela in moštva za redno delo v enotah. Po drugi strani pa je tak odziv komandirjev zagotovo rezultat njihovega položaja in vpliva v hierarhiji policije. Tega se pač zavedajo. Zato posamezniki skušajo vplivati na delo in organizacijo PPE na način, ki bi bil zanje koristnejši. Tudi samovolja komandirjev pri razporejanju policistov PPE v službo v primeru sklica se velikokrat pojavlja. Ko jim to ne uspe na način, kot so si zamislili, pa se potem to negativno odraža pri letnem ocenjevanju policistov. Seveda tega ne bo nihče priznal. Tudi uradno to ne obstaja, iz osebnih izkušenj pa vem, da takšni primeri so. Težava je tudi v tem, da posamezni policisti na sklicih o tem potožijo, nihče pa se potem ne želi javno izpostaviti, ker se bojijo posledic in maščevanja svojih vodij v matičnih enotah. Podobne težave zaznavajo tudi poveljniki PPE drugih policijskih uprav.

V očeh vodstva PU Ljubljana in tudi vodstva policije sicer pa je ugled enot PPE močno zrasel predvsem po odlično opravljenih nalogah ob protestih konec leta 2012. Tudi marsikatera naša želja je bolje sprejeta in uslišana, položaj se je izboljšal. Seveda pa vsega tudi sedaj ni mogoče doseči in uresničiti. Določeno oviro predstavljajo sistemske ovire v policiji, določeno pa seveda kriza v družbi in razni varčevalni ukrepi. S tem mislim predvsem na materialna sredstva.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Moram reči, da je PPE v »notranji javnosti« po protestih konec lanskega leta močno pridobila ugled s svojim tako represivnim kot preventivnim posredovanjem. S strani policistov kot vodij enot je bilo med/po protestih zaznati visoko podporo, ki jo je v določeni meri ponekod zaznati še danes.

Kljub temu pa je z oddaljevanjem demonstracij začutili, da se medsebojni odnosi vračajo na »stare tirnice«, saj se ponovno širijo govorice, da policisti PPE nič ne delajo, da imajo vso opremo in še dodatek, medtem ko morajo policisti, ki opravljajo

redno službo, opraviti iste naloge brez opreme in dodatkov pri plači itd. Običajno takšne pripombe posredujejo posamezniki, ki ne poznajo dela PPE, zaskrbljujoče pa je, ko se takšne pripombe slišijo tudi od predstojnikov posameznih organizacijskih enot.

Ne glede na vse menim, da se stanje na tem področju, v veliki meri prav zaradi protestov ob koncu lanskega leta, izboljšuje.

4. Katere so naloge, ki so najbolj primerne za sedanjo obliko PPE, glede na to, da ta enota trenutno ni »profesionalna«, ampak da enota deluje na sklic.

Poveljnik PPE PU LJ

Naloge, primerne za sedanjo obliko organiziranosti PPE, so vse tiste, ki sem jih navedel v odgovoru št. 2. Dejstvo, da je naš PPE enota na sklic in da nismo »stalni sestav«, na to ne vpliva. Zaradi aktiviranj PPE imajo bolj težave drugi kot pa mi sami (vodje policijskih enot, kot sem že omenil). Tisti, ki smo se imeli priložnost udeležiti usposabljanj policijskih enot evropskih policij, specializiranih za javni red, smo se lahko prepričali, da se lahko brez slabe vesti primerjamo z ostalimi državami. Večina podobnih enot v evropskih državah ni nič bolje usposobljenih kot smo mi, pa po večini skoraj vsi delujejo kot stalni sestavi. Tudi opremljeni niso nujno bolje kot mi. Prav tako imajo svoje prednosti in težave kot tudi mi. Razlika je edino v taktiki delovanja v posameznih primerih. Kot se je izkazalo, njihova taktika ni nujno boljša od naše. Ena prednost, ki jo ima naš PPE, je gotovo ta, da smo opremljeni tako za JRM kot tudi za taktično delovanje. V zelo kratkem času se lahko prilagodimo iz opreme JRM v neprebojno in obratno. V drugih državah so bolj kot ne eno ali drugo, redko pa oboje.

Prednost, ki jo imamo pri nas, je zagotovo ta, da imajo naši policisti širšo paleto znanj, saj prihajajo iz različnih enot in opravljajo različna dela. Ko smo razmišljali o stalnem sestavu, smo bili po večini enotni, da bi imela uvedba takega sestava tudi negativno plat. To pa bi bila ravno »izguba« te široke palete znanj. Sčasoma bi se specializirali le za JRM, ostalo pa bi verjetno zanemarili. Tudi v tujini je tako pri stalnih sestavih. Sedaj pa smo pač univerzalni.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Težko je govoriti o nalogah, ki so najbolj primerne za sedanjo obliko PPE. V skladu z vso razpoložljivo zakonodajo opravlja policijske naloge, s poudarkom na nalogah, ki so zajete v priročniku »Taktika delovanja osebne policijske enote«, pa tudi druge naloge, ki so policistom PPE poznane iz rednega dela, pa so po svoji vsebini zaradi

različnih dejavnikov zahtevnejše in je za uspešno izvedbo naloge potrebno enotno delovanje takšne enote, kot je PPE.

Glede na delovne uspehe v preteklih letih ter rezultate posameznih usposabljanj lahko rečem, da je moj oddelek v PPE dobro pripravljen za delo, ki ga opravlja, želel pa bi si, da bi bil pripravljen, vključno z mano kot vodjo, odlično. To pa je po mojem mnenju v policiji mogoče doseči le s profesionalno enoto PPE, saj bi se lahko le tako policisti in vodje resnično posvetili specifičnim postopkom in dvignili nivo profesionalnosti.

5. Ali je enota primerna za iskalne akcije? Ali se je uporablja preveč oziroma premalo?

Poveljnik PPE PU LJ

Predvideno je, da se PPE skliče takrat, kadar je za hitro, učinkovito in uspešno izvedbo nalog potrebno usklajeno delovanje večjega števila policistov, ki delujejo kot enota. Torej je že sama zasnova PPE primerna tudi za iskalne akcije. Predvsem to pride v poštev, ko je treba pregledati večja in težje prehodna območja. V sestavu imamo tudi policiste gornike, ki v takih primerih pregledajo tudi zahtevnejša območja in imajo posebno plezalno opremo.

Res je, da v zadnjem času ni bilo potrebe po aktiviranju PPE PU Ljubljana za takšne primere. PPE drugih PU so sicer imele nekaj primerov. Težava je namreč ravno v času, ki ga potrebujemo, da se zberemo. Če je zadeva nujna in ni tako obsežna, se zato v prvi fazi raje uporabi policiste iz PPSA in redne sile iz policijskih enot, ki so v danem trenutku že na razpolago. Če pa bi šlo za pregled težko prehodnega in širšega območja, pa bi bili zagotovo aktivirani mi. Zadnji tak primer je bil pred malo več kot letom dni, ko je šel en naš oddelek v pomoč na PU Nova Gorica. Sodelovali smo pri iskanju trupla po umoru. Takrat je PPE (še posebej iz PU Ljubljana) odigral pomembno vlogo. Teren je bil res nemogoč in skoraj neprehoden, vremenske razmere (huda vročina) pa tudi. Tako truplo kot tudi predmeti so bili najdeni ravno po naši zaslugi in zaslugi PPE PU Nova Gorica.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Menim, da je enota glede na številčno moč ter usposobljenost za enotno delovanje vsekakor primerna za iskalne akcije (tako nevarne kot pogrešane/negobljene osebe), kljub temu pa menim, da bi morali bolj poudariti usposabljanje policistov kot tudi vodje PPE, da bi še izboljšali kvaliteto dela. Čeprav je PPE zaradi svoje številčnosti in zmožnosti enotnega delovanja zelo primerna za tovrstne akcije, pa se jih izvede (pre)malo, saj se vodstvo PU v tovrstnih primerih običajno ne odloča za sklic PPE, temveč zbere policiste iz rednega sestava iz različnih enot, to pa je

marsikdaj slabost, saj ti policisti največkrat niso vajeni enotnega delovanja v tej obliki. Je pa takšna razporeditev kadrov zagotovo seveda lažja in predvsem cenejša.

6. Katere so osnovne napake, ki se pojavljajo pri iskalnih akcijah, kadar je vključen PPE?

Poveljnik PPE PU LJ

Pri iskalnih akcijah, konkretnije pri pregledu območja, veljajo določena pravila, ne glede na to, ali je za iskalno akcijo sklican PPE ali to delo opravijo ostale sile. Tudi napake, ki se pri tem pojavljajo, niso pri aktiviranju enot PPE nič manjše kot pri ostalih. Tu mislim predvsem na ravnanje vrste, zagotavljanje in vzdrževanje razmika med policisti, ki nalogo opravljajo, pa tudi na vodenje takšne enote.

Pri tem vedno obstaja možnost, da kakšen del območja, ki ga enota sicer pregleduje, ostane nepregledan. Razlogov za to je več. Pred začetkom izvajanja naloge so zelo pomembni čim bolj izčrpni podatki, kaj vse se išče (osebe, predmeti, oboje itd.) in pa seveda območje, kjer se predvideva, da se iskana oseba/predmet nahaja. Tu najpomembnejšo vlogo odigra OKC, štab (če je sklican) ali pa starešina tiste PP, kjer se območje nahaja in ki zbira obvestila.

Druga pomembna stvar je, da tisti, ki vodi enote na terenu, pravilno razporedi moštvo glede na število policistov in glede na prioritete. Osebe (praviloma starešine), ki so zadolžene za ravnanje vrste, morajo ves čas zagotavljati, da vrsta ostane poravnana, da so razmiki med policisti ves čas enaki in da se vrsta ne »zbija« skupaj. Vrsta ima že po naravi tendenco, da se po določenem času začne »zbijati«. Zelo koristna je zato uporaba naprav GPS. Policista ali starešini na obeh koncih in pa sredinski policist imajo zato predhodno določene izhodiščne koordinate in kurz, po katerem je potrebno pregledovati. Tako se »zbijanje« vrste zmanjša na minimum. Pomembno je tudi, da vrsti poveljuje en starešina, da se sosednji policisti vidijo med seboj. Pomembna je motiviranost in ne nazadnje utrujenost policistov, ki nalogo opravljajo. Oboje vpliva na to, ali se bodo policisti skozi območje samo »sprehodili« ali pa bo kdo pogledal tudi na drevesa, v kakšno luknjo na poti itd. Vse, kar odstopa od navedenega, ima lahko za posledico nepregledana območja in površno opravljeno nalogo.

Naprava GPS ima še eno veliko prednost. Že med potjo na kraj izvajanja nalog lahko poveljujoči starešina pridobljene podatke in koordinate s pomočjo prenosnega računalnika vnese v naprave GPS. Po prihodu na teren se naprave razdeli za to zadolženim policistom in začne se z delom. Naprava nato sama beleži pregledano

območje, ki se nato v obratni smeri prenese v prenosni računalnik. Če iskalna akcija še ni zaključena in mora na teren priti nova, spočita enota, je takoj razvidno, kaj je že bilo pregledano in od kod mora nova enota začeti z delom. Skratka, zelo uporabna zadeva, če jo znaš uporabljati. Brezhibno poznavanje teh naprav je povezano z nenehnimi usposabljanji. Če s tem ne delaš ves čas, hitro pozabiš določene stvari. To je bilo možno videti tudi na zadnji taktični vaji v Gotenici.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

V zadnjih letih je bilo tovrstnih iskalnih akcij zelo malo, največkrat smo tovrstne postopke urili na usposabljanjih, ki pa jih žal tudi ni bilo veliko. Glede na nizko število tovrstnih akcij je težko govoriti o osnovnih napakah, vsekakor pa se določene napake (maskirna disciplina pri iskanju nevarne osebe, padec pozornosti policistov pri dlje trajajočih iskanjih itd.) tako pri policistih kakor tudi pri njihovih vodjih, seveda pojavljajo prav zaradi pomanjkanja usposabljanj s tega področja dela.

7. Kakšno vlogo igra neangažiranost policistov pri iskalnih akcijah oziroma blokadah? Kakšne napake se pojavljajo pri tem?

Poveljnik PPE PU LJ

Posledice neangažiranosti policistov pri iskalnih akcijah oziroma pregledu območja sem opisal v prejšnjem odgovoru. Pri blokadah pa je zadeva lahko tudi nevarna. Glede na to, da je blokad več vrst, mislim predvsem na tiste blokade, ki bi jih najpogosteje izvajali kot policisti PPE (ožja ali širša blokada območja ali objekta). Glede na to, da je namen blokade praviloma onemogočiti gibanje, opraviti prijetje nevarnih oseb ali takim osebam preprečiti beg, so lahko posledice neangažiranosti policistov hude. Če se oseba uspe prebiti iz blokade, je to, da ni prijeta, še najmilejše. Kar se mene tiče, je huje, če na tak način pride za hrbet policistom, je oborožena in uporabi strelno orožje iz smeri, kjer to najmanj pričakujemo. Lahko pa zaradi tega ogrozi tudi koga drugega.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Kot sem omenil že v 5. odgovoru, so določene pomanjkljivosti pri »aktiviranju« policistov iz rednega sestava za izvedbo iskalnih akcij iz različnih enot, ki niso pripadniki PPE. Ti policisti največkrat niso vajeni enotnega delovanja v tej obliki, poleg tega pa gre največkrat za policiste, ki so se tega dne udeležili vaj iz praktičnega postopka in samoobrambe, nato pa se jih nepričakovano zbere za iskalno akcijo. Velikokrat je pri (posameznih) policistih iz navedenih in drugih razlogov zaznati neangažiranost, kar ima za posledico površnost policistov, pomanjkanje koncentracije ..., kar največkrat vodi v napake.

Prav tako pri izvajanju blokad (širših, predvsem pa ožjih) ob »aktiviranju« policistov iz rednega sestava iz različnih enot, ki niso pripadniki PPE, lahko sklenemo podobne ugotovitve. Policisti iz različnih enot se med seboj niti ne poznajo, vodja akcije ne pozna policistov itd. Ti policisti težko delujejo kot enota, sploh pa vodja težko učinkovito vodi takšen različen zbir policistov. Poleg tega gre pri aktiviranju policistov rednega sestava običajno za redne patrulje, ki so že tako ali tako obremenjene z rednim delom, zaradi česar je motivacija toliko nižja. Zaradi navedenega je enota PPE (ožja blokada, iskalne akcije) najprimernejša za izvedbo tovrstnih nalog, kljub pomanjkanju usposabljanj, saj lahko v danem trenutku enotno delujejo, seveda pa bi morala biti za učinkovit takojšen odziv (ožja blokada) enota formirana kot profesionalna (dežurstva).

8. Ali za iskalne akcije in blokade velja rek »več glav več ve« ali je bolje, da celotno akcijo vodi čim manj oseb?

Poveljnik PPE PU LJ

Rek »več glav več ve« je pri izvajanju iskalne akcije ali blokade kvečjemu koristen. Nobenega problema ne vidim v tem, če več sodelujočih razpolaga z določenimi informacijami, vedenji ali posebnimi znanji. Pomembno je le, da se vse to pravilno ovrednoti in uporabi, predvsem pa, da je tisti, ki zadevo vodi, za sprejemanje mnenj ostalih dovolj dovzeten.

Seveda je pomembno, da celotno zadevo vodi in koordinira ter končne odločitve sprejema ena oseba. Težavo pa vidim nekje drugje in jo bom najlažje opisal na primeru, ki smo ga v praksi lahko že večkrat doživeli. Za vodjo štaba je npr. določen eden od vodij NOE. Ta bi moral biti tudi edini kompetenten za sprejemanje odločitev. Nato pa se v štabu pojavi njegov nadrejeni (npr. direktor PU ali njegov pomočnik), ki ima v določenih stvareh svoje poglede ali interese. Potem se običajno zgodi, da ta nadrejeni sicer ne bo neposredno prevzel vodenja štaba in odgovornosti, bo pa s svojimi sugestijami in namigi močno vplival na odločitve vodje štaba. Če se vodja štaba v danem trenutku ne bo postavil po robu takemu nadrejenemu, bo lahko s svojimi odločitvami »zamudil«, odločitve bodo nejasne ali pa celo napačne. To pa lahko potem v skrajnem primeru celo ogrozi celotno nalogo in tudi vse sodelujoče. To smo lahko že večkrat sami občutili.

Kar se tiče vodenja PPE, pa sem že večkrat v takih primerih občutil še eno stvar. Praviloma mora vodja varovanja ali štaba poveljujočemu PPE dodeliti nalogo. Na poveljujočem PPE pa je, da glede na to razporedi moštvo in način, kako bo v skladu s taktiko delovanja nalogo izvedel. V praksi pa se dogaja (oziroma se je dogajalo), da je skušal vodja varovanja oziroma štaba neposredno vplivati na razporejanje enote PPE ali pa se je spuščal celo v taktiko delovanja PPE, čeprav o tem ni imel dovolj znanja. Konflikt je bil potem nujen, posledice pa smo občutili vsi. Glede na to,

da so bili protesti konec leta 2012 dobra šola za vse, smo (vsaj za enkrat) takšne konflikte prerasli.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Osebnostno menim, da tovrstne akcije lahko vodi ena oseba, ki naj sicer ima pomočnika, če pa gre za obsežno akcijo, kjer je potrebno npr. območje razdeliti na več sektorjev, naj na posameznih (v kolikor je to PPE) delo vodi komandir oddelka s pomočnikom, ki pa je neposredno odgovoren vodji iskalne akcije. Prav tako je poleg vse ostale organizacije predvsem pomembno, da se uredijo komunikacijska sredstva (skupni komunikacijski kanal komandirjev in vodje ter posamezni komunikacijski kanali za vsak sektor posebej, saj se največkrat zgodi, da prihaja predvsem ob posameznih istočasnih dogodkih na več sektorjih do preobremenitve komunikacijskih kanalov oz. nezmožnosti kvalitetnega komuniciranja).

Pri tovrstnem delu po reku »več glav več ve« običajno prihaja do nepotrebne zmede na komunikacijskih kanalih, zato menim, da mora celotno akcijo voditi čim manj oseb, glede na dano situacijo.

9. Slovenska policija se počasi modernizira. Ali to velja tudi za PPE? Tu mislim predvsem na nabavo novih tehničnih sredstev, ki bi bila smotrna za uporabo pri blokadah in iskalnih akcijah.

Poveljnik PPE PU LJ

Seveda si vsi želimo, da bi imeli kakšen del opreme več ali pa, da bi bili kakšni kosi opreme tudi boljši. Ampak nekaj so želje, drugo pa realne možnosti. Osebo mislim, da smo glede na naloge, ki jih opravljamo, opremljeni zadovoljivo. Nabava nove opreme za PPE je v domeni »državnega« nivoja policije in MNZ. Na lokalnem nivoju na to lahko bolj malo vplivamo, le predlagamo lahko.

To velja tudi za tehnična sredstva. Seveda so trenutno naš največji problem iztrošena vozila, ampak določitev o tem presegajo okvir PPE-ja, zato o njih ne bi izgubljal besed.

Kar se tiče tehnične opreme, uporabne za izvajanje blokad ali iskalnih akcij, bi bile seveda dobrodošle tudi naprave za nočno gledanje, pa tudi kakšen kos temu primerne opreme, s katero razpolaga SE. Glede na razmerje med ceno takšne opreme in dejanskimi potrebami po uporabi v PPE pa dvomim, da se bodo naše želje kdaj uresničile. Nam pa Odločba o ustanovitvi PPE, njenih nalogah, načinu delovanja in uporabi omogoča, da si takšno posebno opremo izposodimo od enot, ki jo imajo. Določene naprave imajo tudi enote, ki redne naloge opravljajo tudi na

območju državne meje (npr. naprave za nočno gledanje), določene stvari pa si lahko sposodimo tudi od SE in s tem zadostimo trenutnim potrebam.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Strinjam se, da se slovenska policija modernizira, vendar zelo počasi, s tem mislim predvsem na zadnja leta. Pri izvedbi iskalnih akcij in blokad so v današnjih časih ključnega pomena recimo naprave GPS, ki naj bi jih v zadnjih letih dobili do nivojev vsaj komandirjev oddelkov PPE, vendar se slednje ni realiziralo. Prav tako bi bilo nujno potrebno nadgraditi opremo policistov s sodobnimi materiali in dodatki (sredstva za zveze in mikro kombinacija za vsakega policista, daljnogledi, dodatna oprema za dolgoceveno orožje ter osebno opremo policista itd.), kakor tudi nadomestiti iztrošeni vozni park (nova sodobna vozila za transport enote, sodobna oklepna vozila itd.). Kolikor mi je znano, je vodstvo PPE zelo aktivno pri prizadevanjih za kvalitetnejšo opremljenost policistov PPE, vendar se predlogi nakupov zaradi denarnih težav države vztrajno zavračajo.

Lahko sicer rečem, da je PPE na splošno dobro opremljena enota za varovanje javnih zbiranj, medtem ko je na taktičnih nalogah (iskanje oseb, blokade, pregledi zemljišč itd.) in pa predvsem taktični opremi zadnja leta premalo poudarka.

10. Zaključna misel glede blokade in iskalne akcije kot oblik dela PPE (predvsem napake pri obeh – lahko so konkretne napake pri dosedanjih akcijah).

Poveljnik PPE PU LJ

Glede na to, da so bili v zadnjih letih le posamezni manjši primeri uporabe PPE PU Ljubljana v te namene, tudi kakšnih posebnih napak nismo zaznali. Zadnji tak odmevnejši primer je bila akcija v »Belih vodah«. Primer je časovno sicer bolj odmaknjen, pa tudi sam takrat še nisem bil v PPE. Zato bi primer glede taktike delovanja težko analiziral.

Se je pa takrat zagotovo pokazala pomanjkljivost, ki jo je potrebno omeniti in ki lahko posledično močno vpliva tudi na samo izvajanje nalog v takih primerih. Pomanjkljivost je bila slaba logistična podpora, tako na strani delovanja zvez, zagotavljanja rezervnih oblačil za policiste, predvsem pa na strani oskrbe s prehrano. Policisti, ki so pri tem sodelovali, povedo, kako so vse te pomanjkljivosti negativno vplivale na njihovo moralo. Dobra logistična podpora je brez dvoma ravno toliko pomembna kot vse ostalo, pa se jo pogosto premalo poudarja, tudi v današnjem času in pri tovrstnih nalogah, katerih izvajanje se lahko zavleče tudi po več dni.

Komandir 2. oddelka PPE PU LJ

Menim, da je PPE od enot slovenske policije ena najprimernejših, če ne kar najprimernejša glede na številčnost in usposobljenost policistov za izvajanje tovrstnih nalog. Kljub malo praktičnim izkušnjam v zadnjih letih lahko že v času usposabljanj, kjer smo lahko toliko bolj pozorni, opazimo napake, do katerih prihaja in bi po vsej verjetnosti do njih prihajalo tudi v realni situaciji. Največkrat gre za pomanjkljivo maskirno disciplino, obremenjevanje sredstev za zveze (predolga poročanja), pomanjkanje znanja o dogovorjenih znakih (za krajšo komunikacijo), »uigranost« ekipe itd.

Vse te napake pa bi bilo v veliki meri mogoče odpraviti s pogostejšimi usposabljanji oz. večjim poudarkom na tem področju dela, najbolj pa seveda z ustanovitvijo profesionalne enote PPE.